Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Hvem var hun?

100 af Verdens berømteste Kvinder

Hvem var hun?

100 af Verdens berømteste Kvinder

INDHOLD:

(Navnene er i denne Indholdsfortegnelse ordnet alfabetisk.)

Agrippina, den ældre (d. 33 e. K.) Side 5
Agrippina, den yngre (16—59 e. K.) — 6
Aisha (d. 680) — 8
Anna af Cleve (1515—57) — 13
Austen, Jane (1775—1817) — 29

Baker, Lady — 41
Beatrice (d. 1290) — 9
Beecher-Stowe, Harriet (1812—96) — 33
Bernhardt, Sarah (1844—1923) — 40
Birgitta, Sankt (1303—73) — 10
Blavatsky, Helene (1831—91) — 44
Boleyn, Anna (1507—36) — 12
Bonaparte, Pauline (1780—1825) — 26
Bonheur, Rosa (1822—99) — 46
Bora, Katharina von (1499—1552) — 12
Borgia, Lukrezia (1480—1519) — 11
Brontë, Charlotte (1816—55) — 32
Brunswick, Theresa von — 30
Buff, Charlotte (1753—1828) — 20

Carmen Sylva (1843—1916) — 47
Cenci, Beatrice (1577—99) — 15
Cerrito, Fanni (f. 1821) — 35
Corday, Charlotte (1768—93) — 22
Cornelia (o. 125 f. Kr.) — 4

Darling, Grace (1815—42) — 34
Desmoulins, Lucile (1771—94) — 23
Draga, Dronning (1867—1903) — 47
Duse, Eleonora (1859—1924) — 41

Eddy, Mary Baker (1821—1910) — 43
Eliot, George (1819—80) — 33
Elisabeth af Thüringen (1207—31) — 8
Elisabeth, Dronning (1533—1603) — 15
Elszler, Fanny (1810—84) — 35
Eugénie, Kejserinde (1826—1920) — 41

Felix, Rachel (1820—58) — 39
Fry, Elisabeth (1780—1843) — 30

Goethes Moder (1731—1808) — 19
Grahn, Lucile (1821—1907) — 36
Grey, Jane (1537—54) — 13
Grisi, Carlotta (1821—99) — 36
Grisi, Giulia (1811—69) — 36

Hamilton, Emma Harte, Lady (1761—1815) — 22
Hensel, Fanny (1805—47) — 31

Isabella, Dronning (1451—1504) — 11

Jeanne d'Arc (1412—31) — 11
Jennings, Sarah (1660—1744) — 17
Josefine, Kejserinde (1763—1814) — 25

Kadidja (d. 620) — 7
Katharina af Medici (1519—89) — 15
Katharina II (1729—96) — 18
Kina, Enkekejserinden af (1834—1908) — 47
Kleopatra (68—30 f. Kr.) — 5
Kristina, Dronning (1626—89) — 16

Krüdener, Barbara Juliane von (1764—1824) Side 20

Laura (ca. 1307—48) — 9
Lecouvreur, Adrienne (1692—1730) — 17
Lefebvre, Katherine — 28
Lind, Jenny (1821—87) — 37
Louise, Dronning af Prøjsen (1776—1810) — 28
Lucca, Pauline (1841—1908) — 38

Maintenon, Françoise d'Aubigné, Marquise de (1635—1719) — 16
Maria den Blodige (1516—58) — 14
Maria Stuart (1542—87) — 14
Maria Theresia (1717—80) — 18
Marie Antoinette (1755—93) — 22
Marie Louise (1791—1847) — 26
Mozart, Constance (d. 1842) — 21
Mozart, Maria Anna (1751—1829) — 20

Nightingale, Florence (1820—1910) — 43
Nilsson, Kristina (1843—1921) — 39

Patti, Adelina (1843—1919) — 38
Pompadour, Jeanne Antoinette Poisson, Marquise de (1721—64) — 17

Ramolino, Maria Lætitia (1750—1836) — 24
Récamier, Julie (1777—1849) — 27
Réjane, Gabrielle Charlotte (1757—1920) — 41
Ristori, Adelaide (1822—1906) — 40
Roland, Marie Jeanne (1754—93) — 23

Sand, George (1804—76) — 32
Sappho (ca. 600 f. Kr.) — 4
Saskia van Uylenburch (d. 1642) — 16
Schumann, Clara (1819—96) — 31
Siddons, Sarah (1755—1831) — 21
Staël-Holstein, Anne-Louise de (1766—1817) — 27
Stein, Charlotte von (1742—1827) — 20
Suttner, Bertha von (1843—1914) — 46

Taglioni, Maria (1804—84) — 35
Talleyrand, Fyrstinde (d. 1835) — 27
Tallien, Thérèze (1775—1835) — 24
Theodora, Kejserinde (ca. 550) — 7
Tyrol, Hertuginden af (ca. 1400) — 10

Wagner, Cosima (1841—1918) — 45
Varnhagen v. Ense, Rachel (1771—1833) — 29
Washington, Martha (1732—1802) — 19
Wesendonck, Mathilde (d. 1902) — 45
Victoria, Dronning (1819—1901) — 43
Vigée-Lebrun, Elisabeth (1755—1842) — 26
Wittgenstein, Fyrstinde — 45
Vittoria Colonna (1492—1547) — 12

Xanthippe (o. 400 f. Kr.) — 1

Zenobia (o. 275 e. Kr.) — 6

FORORD.

Det vilde være haabløst at søge at udmaale, hvor stor en Indflydelse Kvinden har udøvet i Aartusindernes Lob, den er simpelthen uden Grænse og ytrer sig paa saa godt som alle Omraader. En lang, lang Række Kvinder har paa de forskelligste Felter ydet en Indsats, ved deres Kunst, ved deres Klogskab, ved deres Skønhed, Mod, Dygtighed eller Godhed og har høstet deres Løn i Form af Verdensberømmelse. Og saa er der foruden dem endnu langt flere, som havde fortjent Berømmelsen, men ikke har faaet den, fordi deres Virke, som det nu engang har været Kvindens Lod, faldt i det stille, ved Vuggen og i Hjemmet, medens dog den Gerning, de ovede, var den største og betydningsfuldeste af alle, fordi „Den Haand, som rører Vuggen, styrer Verden".

I denne lille Haandbog vil vi nu fortælle om 100 af Verdens berømteste Kvinder, af dem, som man i daglig Samtale kan have Brug for at vide Besked om, idet vi lægger Hovedvægten paa at fremhæve netop det, hvorfor de er blevne berømte eller omtalte. Der har selvfølgelig været flere end 100 berømte Kvinder i Verden, men de, som her omtales, er i hvert Fald de i alle Lande bedst kendte.

Vi har ikke medtaget nogen nulevende Kvinde og af nordiske Kvinder kun et Par enkelte, som har nydt en udpræget international Berømmelse. Emnet „Berømte nordiske Kvinder" er saa rigt og omfattende, at det vilde kræve en hel Haandbog for sig.

Hvem var hun?

En Skildring i Billeder og Tekst af Verdens berømteste Kvinder fra Oldtiden til vore Dage.

Sappho.

Sappho er blevet kaldt den største af alle Digterinder, og dette ogtet der kun er bevaret saare idt af hendes Værk. Hun levede aa den sagnrige græske Ø Lesbos, og hendes Levetid falder saa langt tilbage som ca. 600 f. Kr. Det fortælles om hende, at hun endte sit Liv ved at styrte sig i Havet fra det leukadiske Forbjærg paa Grund af ubesvaret Kærlighed til Ynglingen Phaon. Dette er dog usikkert. Hun nød i sin Samtid meget stor Anseelse, og hun var omgivet af en Skare unge Piger, som hun oplærte i Digtekunsten. Hendes Statue blev opstillet i Syrakus og Byzans, og i Mytilene prægedes hende Billede paa Mønterne.

Sappho, der levede ca. 600 f. Kr. og er blevet kaldt „den største af alle Digterinder".

Xanthippe.

Hun er kommet til at staa som et Billede paa en vredagtig, uforstaaende, skældende Hustru, men det er maaske i nogen Grad med Urette. Hun var som bekendt gift med den atheniensiske Vismand Sokrates, og Efterverdenen har maaske nok i sin Beundring for den store Filosof overset, at det ingenlunde var nogen let Stilling at være hans Hustru. Historien kender i Virkeligheden kun faa Træk om Xanthippe. Det er bekendt nok, at hun engang efter en lang Tordentale hældte Sokrates en Spand Vand over Hovedet, og at han roligt bemærkede: »Jeg vidste jo nok, at efter Torden kommer Regn.« men selv om Middelet var lidt voldsomt, kan man egentlig godt forstaa hendes Utaalmodighed mod denne Mand, som intet tjente ved sin Virksomhed, og som oven i Købet var til Latter for mange i Samtiden. Hans Storhed har Xanthippe næppe fattet meget af, men trofast imod ham var hun i hvert Fald, og da han var dømt til Døden, søgte hun paa alle Maader at redde ham. Alligevel fik hun ikke nogen synderlig god Modtagelse, da hun sammen med deres Børn opsøgte ham i Fængselet. Sokrates var dybt inde i en Samtale med en Ven og havde ikke Lyst til at høre paa hendes Graad og Klage, og saa bad han uden videre Fangevogteren om at fjerne hende, hvilket da ogsaa skete.

Cornelia.

Hun var en af de ædleste Kvinder, som Oldtidens Historie ved at fortælle om. Hun tilhørte Scipionernes berømte Slægt, hendes Fader var Hannibals Overvinder, Scipio Africanus den Ældre. I sit

Ægteskab med Tiberius Sempronius Gracchus havde hun Sønnerne Tiberius og Cajus, og hun ofrede sig helt for deres Opdragelse, medens den Pyntesyge og Fornøjelseslyst, som allerede den Gang havde vundet Indpas blandt Roms Damer, var hende ganske fjern. Det fortælles om hende, at da en fornem Dame engang pralende viste hende sine Smykker, pegede hun paa sine Sønner og sagde: »Se, det er mine Juveler.« Begge Sønnerne blev fremragende Mænd, og begge fik en tragisk Skæbne. De ofrede sig for den fattige Almues Sag, men Stormændene var de stærkeste, og begge Brødrene satte Livet til, Tiberius i Aaret 133, Cajus 121 f. Kr. Cornelia overlevede dem. Folket vidste meget vel, hvad Sønnerne skyldte deres Moder, og rejste hende en Statue med Indskriften: »Gracchernes Moder«.

Kleopatra.

Kleopatra, Ægyptens Dronning, var en af Historiens mærkeligste Kvindeskikkelser. Hun vandt ganske den store Cæsars Hjerte, og siden gik det den berømte Antonius paa samme Maade. Fra det Øjeblik, han mødte Kleopatra, var han hendes lydige Slave.

Hun blev Antonius's Skæbne, og hun drog ham i Afgrunden. Oktavian, med hvem han delte Verdensherredømmet, blev hans Fjende, og ved Aktium mødtes de til den afgørende Kamp. Midt under Kampen flygtede Kleopatra, og Antonius fulgte hende straks. I Ægypten fortsatte de en kort Tid deres vanvittige Fester; men da Antonius til sidst indsaa, at alt var tabt, gennemborede han sig selv og lod sig døende bringe til Kleopatra for at dø hos hende. — Den snedige og i Virkeligheden ganske hjerteløse Kvinde mente imidlertid, at hun endnu havde Mulighed for at bedaare den tredje af Roms mægtige, og hun anvendte nu alle sine Kunster for at vinde Oktavian. Men denne kolde og beregnende Mand lignede hverken Cæsar eller Antonius, og til sidst indsaa Kleopatra, at han kun søgte at bevare hendes Liv, for at hun kunde pryde hans Triumf i Rom. Hun besluttede da at dø. Under sin bevægede Løbebane havde hun ofte haft Døden for Øje, og det

Kleopatras Død. For at undgaa at komme til at vandre som Fange i Oktavians Triumftog lod hun en Slange bide sig i Brystet.

fortælles at hun med kold Grusomhed havde studeret den, idet hun lod Slaver indtage forskellige Gifte for at blive klar over, hvilken af dem der hurtigst bragte Døden og bragte den paa den mindst uskønne Maade. Nu drog hun Nytte af sine grusomme Erfaringer og lod en Slange bide sig i Brystet.

Den ældre Agrippina.

Hun var en Datterdatter af Augustus og blev gift med Kejser Tiberius's Brodersøn, den tapre Feltherre Germanicus, hvem hun

blev en fortræffelig Hustru, ligesom hun i det hele var en ædel og opofrende Kvinde. Men Kejser Tiberius hadede og misundte Germanicus, og efter dennes Død forfulgte Kejseren ogsaa hans Hustru med sit Had. Den ene efter den anden af hendes Venner blev dræbte, saa man til sidst saa paa hende med en Slags Rædsel. Ogsaa hendes Sønner blev dræbte, og det endte med, at Agrippina gjorde Ende paa sit kummerfulde Liv ved at sulte sig ihjel.

Den ældre Agrippina, Germanicus's ædle Hustru, hvis Skæbne formede sig som en rystende Tragedie.

Den yngre Agrippina.

Den yngre Agrippina var Feltherren Germanicus's Datter og blev Kejser Claudius's anden Gemalinde efter den berygtede Messalina. Hun var smuk, ærgerrig og hensynsløs. Først og fremmest gik hendes Tragten ud paa, at hendes Søn af første Ægteskab, den siden saa berygtede Nero, skulde foretrækkes for Claudius' egen Søn Britannicus, og det lykkedes hende virkelig at faa den sølle Kejser til at fremhæve Nero paa en saadan Maade, at Tronfølgen syntes ham sikret. Da dette Resultat var naaet, fandt Agrippina, at nu var det sikrest at rydde Claudius af Vejen, inden han kom paa andre Tanker, og hun gav ham derfor Gift i en Ret Trøfler. Astrologerne havde forudsagt Agrippina, at hendes Søn skulde blive Hersker, men til stor Skade for hende. Hun elskede ham dog saa højt, at hun udbrød: »Lad ham dræbe mig, naar blot han hersker!« Det skulde paa den uhyggeligste Maade gaa i Opfyldelse, Nero lod virkelig sin Moder dræbe. Han blev efterhaanden bange for hende og ønskede at rydde hende af Vejen; men han turde dog ikke gaa aabenlyst til Værks. Han indbød hende da til en Sejltur paa Bugten ved Bajæ, men Skibet, hun skulde sejle paa, var bygget saaledes, at det skiltes ad, da det kom ud paa Søen. Men Agrippina var baade modig og stærk — og hun svømmede i Land. Nero blev grebet af Forfærdelse, da han hørte, hun var frelst, og afsendte skyndsomst Mordere til hendes Hus, og for deres Dolke maatte Agrippina lade Livet. Rom var sunket saa dybt, at alle ilede med at takke og lykønske Kejseren med den vel tilendebragte Skændselsdaad, og Senatet lyste Forbandelse over Agrippina, netop i det eneste Øjeblik, hvor hun fortjente Medlidenhed.

Zenobia.

»Palmestaden« Palmyra, der ligger fem Dages Karavanerejse fra Damaskus, spillede i Oldtiden en betydelig Rolle for Karavanehandelen. Her herskede o. Aaret 270 den mægtige Dronning Zenobia, som under de stadige, indre Kampe i det romerske Rige udstrakte sit Herskerspir over Syrien og Ægypten og kaldte sig »Orientens Kejserinde«. Men da Aurelian besteg den romerske Trone, havde hun faaet en Modstander, der var hende for stærk. Efter en berømmelig March gennem Ørkenen tog han Palmyra, som blev ødelagt. Staden

Zenobia i Aurelians Triumftog. Lænket med Kæder af Juveler maatte hun gaa foran Sejrherrens Triumfvogn, men iøvrigt blev hun mildt behandlet.

rejste sig aldrig mere, og i vore Dage bebos Stedet kun af nogle faa Arabere, men store Ruiner minder endnu om dens svundne Herlighed. Zenobia maatte, lænket med Kæder af Juveler, gaa foran Aurelians Triumfvogn, men ellers blev hun mildt behandlet af Sejrherren, fik Godser ved Tibur og sine Døtre gift med fornemme Romere.

Theodora af Byzanz.

Theodora, Kejser Justinians Hustru og Medregent, er mere berygtet end just berømt i Historien, og der gaar mange onde Frasagn om hendes Liv. Meget af det er nu sikkert Bagvaskelse fra hendes talrige Fjenders Side, men alligevel bliver der nok tilbage. Man maa dog ogsaa tage Tid og Sted i Betragtning og huske, hvilken besynderlig Blanding af Last og Forfinelse, tøjlesløs Raahed og gammel Kultur, Livet i Konstantinopel var i de Dage.

I hvert Fald har den Forfatter Ret, som siger om Theodora, at hun var »Justinians mest trofaste Senator«. I Virkeligheden havde han ingen bedre Raadgiver. Hun havde sin Del i alle hans store Foretagender, i hans Love, hans talrige Pragtbygninger, hans Krige, og naar Justinian i Historien staar som det østromerske Riges største Hersker, skyldtes det lige saa meget Theodora som ham selv.

Kadidja.

Hun var en rig Enke i Mekka, da hun ægtede den unge, fattige Karavaneforer Muhamed. Ved sin Rigdom gjorde hun sin Mand uafhængig, han kunde nu fuldt og helt hengive sig til sine religiøse Spekulationer. Da han fremtraadte som Profet, troede Kadidja paa ham, og deres Forhold var i det

Muhameds Død. Den 8. Juni 632 udaandede Profeten i sin elskede Hustru Aïshas Arme.

hele præget af den inderligste Hengivenhed og Kærlighed. Saa længe hun levede, tog Muhamed ikke flere Hustruer, hvilket jo derimod skete efter hendes Død. Men han talte ofte om hende, og hans Yndlingshustru Aïsha erklærede da ogsaa, at hun ikke var skinsyg paa nogen af Medhustruerne, men derimod nok paa den døde Kadidja.

Aïsha.

Hun var Datter af den kloge Abubekr, og hun blev den af Muhameds 15 Hustruer, som han elskede højst, næst efter Kadidja. Da Profeten i Aaret 632 i Medina blev syg af en heftig Feber, sagde han til sine Hustruer, at han under sin Sygdom kun ønskede at have en af dem om sig, og de gav da alle Aïsha Fortrinnet. Sygdommen blev til Døden, og den 8. Juni 632 udaandede Muhamed i Aïshas Arme. Hun spillede selvfølgelig efter dette en betydelig Rolle mellem de troende, saa meget mere, som hendes Fader Abubekr blev den første Kalif. Hun benævnedes »de troendes Moder« og gjaldt for Fortolkerinde af Profetens Tanker. Hun var en heftig Modstander af den senere Kalif Ali og deltog i et Oprør imod ham, hvor han fangede hende, men uden et bebrejdende Ord sendte hende tilbage til Medina.

Elisabeth af Thüringen.

Hun var Datter af den ungarske Konge, og hun vandt tidligt Ry for sin asketiske Levevis. Hun blev gift med Landgreven af Thüringen, der ikke billigede hendes selvopofrende Færd og store Godgørenhed. Sagnet fortæller, at han forbød hende at bringe Mad til de fattige, men at hun gjorde det alligevel. Engang mødte han hende netop, da hun var paa Vej med en Kurv med Levnedsmidler, og han spurgte hende da barsk, hvad hun

Legenden om Elisabeth af Thüringen. Da hendes Mand uventet mødte hende og barsk spurgte, hvad hun havde i sin Kurv, svarede hun i sin Nød, at det var Roser, og ved et Under forvandledes de Fødemidler, hun var i Færd med at bringe til de fattige, virkelig til Roser.

havde i Kurven. Hun svarede i sin Nød, at hun var ude for at plukke Roser, og da Landgreven aabnede Kurven — var den virkelig ved et Under fyldt med Roser. Legenden beretter i det hele adskilligt om Elisabeth, der ved sin strenge Askese i høj Grad vandt Samtidens Beundring. Hun døde 24 Aar gammel.

Laura.

Hendes Navn er blevet berømt ved Digteren Petrarca, der har skrevet en Mængde Sonetter og Kanzoner til hende. — Man ved ikke meget om hende, og det har endogsaa været hævdet, at hun slet ikke har eksisteret, men at »Laura« kun er et Idealbillede, Digteren selv har skabt. Men Petrarca fortæller dog selv, at han saa sin elskede første Gang Langfredag 1327 i en Kirke i Avignon, og at hun døde 21 Aar derefter.

Beatrice.

Kun ni Aar gammel mødte den store Digter Dante Folco Pontinaris Datter Beatrice ved en Fest i hendes Faders Hus, men dette Barndomsmøde blev afgørende for hele hans Liv. I Stedet for at lege med de andre Børn, som var til Stede, blev han staaende i en Krog, bleg og betaget af den mest tilbedende Beundring for denne skønne, lille Pige, hvis Billede altid siden var uudsletteligt indpræget i hans Hjerte. Først ni Aar efter saa han hende igen, og den unge Piges Skønhed overvældede ham i den Grad, at han skælvende af Bevægelse ilede hjem og skrev den første af sine berømte Sonetter, i hvilke han besynger sin Kærlighed. Hans Beundring for Beatrice var saa inderlig, at han næppe vovede at nærme sig hende, og det gik da ogsaa saaledes, at

hun giftede sig med en anden. For øvrigt døde hun ganske ung i Aaret 1290. Ogsaa Dante giftede sig, men Beatrice glemte han aldrig, hans jordiske Liv forekom ham herefter som en Pilgrimsvandring, som Beatrices Aand ledede mod Maalet. I hans »guddommelige Komedie« er det da ogsaa Beatrice, som er hans Fører gen-

Dante og Beatrice.

nem Paradiset, og han skrev kun sjældent noget Digt, hvori der ikke direkte eller indirekte taltes om hende.

Sankt Birgitta.

Gennem hende blev Sverrigs Navn kendt i det middelalderlige Europa, for overalt, hvor hun kom frem, maatte selv Jordens mægtige bøje sig for hendes aandelige Myndighed. — Sammen med sin Mand, Ulf Gudmarsson, vandrede hun paa sin Fod til det berømte spanske Valfartsted St. Jago di Compostella, og da Ulf døde, forsagede hun helt Verden. Allerede som ganske ung havde hun haft Syner, og hun gik nu helt op i disse og i sine Profetier. Hun angreb og revsede Synd og Last, hvor hun mødte den, og hun viste ikke Persons Anseelse. I 1349 drog hun til Rom, hvor hun ivrede mod Præsteskabets Slethed og spaaede, at der engang vilde komme en Reformation. Det var for en stor Del hendes Skyld, at Paven vendte hjem til Rom efter det lange Ophold i Avignon, og hun formaaede ved sine Advarsler at faa den neapolitanske Dronning til at ophøre med sit forargelige Levned. Overalt vakte hun Beundring og Respekt. Hun stiftede Birgittinerordenen og blev nogle Aar efter sin Død kanoniseret. Hun var en af Middelalderens mærkeligste Personligheder.

Sankt Birgitta.

Hertuginde Margrethe af Tyrol.

Den Dame, vi her bringer et Billede af, er for saa vidt berømt nok, som hun er blevet kaldt „den grimmeste Kvinde i Historien“, og den, der betragter hendes Portræt, malet af den berømte flamske Maler Quentin Metsys, vil sikkert finde, at det ikke er nogen Overdrivelse, Hun levede i det 14de Aarhundrede og var Hertuginde af Tyrol.

Hertuginde Margrethe af Tyrol, kaldet „den grimmeste Kvinde i Historien“.

Jeanne d'Arc.

Utvivlsomt var den unge Bondepige fra Domrémy i Alsace en af Middelalderens og overhovedet alle Tiders mærkeligste Kvinder. Hendes Historie kendes af alle. Som ved et Mirakel frelste hun Frankrig. Hun vakte Soldaternes sunkne Mod, hun førte Karl VII. til Rheims, saa han kunde blive kronet til Frankrigs Konge. Det er ogsaa kendt nok, hvorledes hun lønnedes med den skammeligste Utaknemmelighed. Ved et Udfald fra Compiègne blev hun fanget af Burgunderne, de solgte hende ligefrem til Englænderne for en gunstig Handelstraktat, og disse lod hende til sidst brænde som Heks i Rouen. Selv Englænderne vår betagne af det Mod, hun udviste, og en af dem udbrød: »Vi er fortabte, vi har brændt en Helgen.« Senere Tider har anerkendt hende som en af Historiens mærkeligste og største Kvinder, den katolske Kirke har erklæret hende for Helgen, og for Frankrig staar hun som selve Levendegørelsen af den franske Helteaand.

Jeanne d'Arc.

Jeanne d'Arcs Død. Da hun var blevet brændt paa Torvet i Rouen, udbrød en af de tilstedeværende Englændere: „Vi er fortabt, vi har brændt en Helgen."

Dronning Isabella.

Dronning Isabella er en af de Kvinder, hvem en meget betydningsfuld Rolle i Menneskeslægtens Udvikling blev tildelt. Hun var Arving til Kastilien, da hun ægtede Ferdinand den Katholske af Aragonien, og da hun siden fulgte sin Broder paa den kastilianske Trone, forenedes altsaa de to Riger under samme Kongepar, hvorved det mægtige spanske Rige opstod. Mest Berømmelse indlagde hun sig dog derved, at hun hjalp Columbus til de tre smaa Skibe, med hvilke han sejlede ud og fandt den nye Verden.

Dronning Isabella af Spanien, som udsendte Columbus.

Lucrezia Borgia.

Hendes Liv har givet Stof til en Tragedie af Viktor Hugo og en Opera af Donizetti; det var ogsaa romantisk nok, men hun har gennem Tiderne været en af de daar-

ligst omtalte Kvinder, der overhovedet findes. Men Rygtet havde nu i det hele taget meget travlt med Familien Borgia, baade med Pave Alexsander VI., der tilhørte den, og som havde Ord for at rydde sine Fjender af Vejen med Gift og Dolk, og med Cesare Borgia, der havde et mindst lige saa slet Ry. Søsteren Lucrezia var berømt for sin store Skønhed, og om hun har været saa slet, som hun har faaet Ord for, er vist alligevel tvivlsomt. Hun var gift 3 Gange, og hendes anden Mand blev myrdet af Svogeren Cesare.

Katharina von Bora.

I 1523 kom der nogle Nonner flygtende til Wittenberg; der var 8 i alt, som altsaa nu havde forladt deres Kloster og taget Tilflugt til den By, hvor Reformatoren selv, Morten Luther, levede. Det var hans Skrifter, som havde faaet dem til at bryde med Klosteret, altsaa maatte han vel kunne beskytte dem, mente de. Luther bestræbte sig for at faa disse Nonner gift, og det lykkedes ogsaa, men en af dem — Katharina von Bora hed hun — vilde ikke paa nogen Maade have der Mand, som blev hende foreslaaet. Derimod lod hun sig forlyde med, at hun ikke skulde have noget imod at gifte sig; hvis Luther selv bød hende sin Haand. Saaledes blev det da ogsaa. »For at ærgre Djævelen og glæde sin gamle Fader« ægtede Reformatoren Katharina i 1525. Ægteskabet vakte mildest talt Sensation. Luther havde jo været Munk, Katharina Nonne, det var et uhørt Brud med alle tilvante Forestillinger, at de giftede sig. Det var et gammelt Sagn, at Antikristen skulde være Søn af en Munk og en Nonne. Imidlertid blev Ægteskabet lykkeligt. Luther og Katharina skabte i Forening den første lutherske Præstegaard; det var et lykkeligt og godt Hjem, og Reformatoren elskede af hele sit Hjerte sin Hustru og sine Børn. Efter Luthers Død levede hans Enke under vanskelige og trange Kaar, da Kejser Karl V. og Katolikkerne paa den Tid havde faaet Magten. Hun døde 1552.

Katharina von Bora, Luthers Hustru.

Vittoria Colonna.

Vittoria Colonnas Navn er blevet berømt gennem Tiderne, fordi det faldt i hendes Lod at være en trofast og ædel Veninde for den store Michelangelo. Den ensomme og menneskesky Kunstner fandt gennem dette ædle Venskab en Fred i sit Sind, som han aldrig havde følt før, og som ogsaa gav sig Udslag i hans Kunst. Fra 1534 til 1547 varede deres Venskab, og det blev først brudt ved Vittoria Colonnas Død, der voldte Michelangelo den dybeste Sorg. Hun var i øvrigt Enke efter Markien af Pescara, en af Tidens største Hærførere. Selv var hun en anset Digterinde.

Anna Boleyn.

Om Kong Henrik VIII. af England er det blevet sagt, at hans berømte Datter, Dronning Elisabeth, er den eneste Undskyldning for, at han har levet, og vist er det, at han har efterladt sig et overordentlig slet Ry i Historien. Som bekendt var han gift ikke mindre end 6 Gange. Hans første Hustru var den statelige Katherina af Aragonien, Karl V.s Tante, med hvem han var gift i adskillige

Aar. Men saa forelskede han sig i den skønne Anna Boleyn, og nu vilde han for enhver Pris skilles fra Katherina. Paven vilde, af Frygt for den mægtige Karl V., ikke give sit Samtykke, men saa løsrev Henrik den engelske Kirke fra Pavens Overhøjhed og skilte sig paa egen Haand fra Katherina.

Anna Boleyn.

Han ægtede derpaa Anna Boleyn, men hendes Lykke blev kun kort. Henrik blev snart ked af hende, hvortil det ogsaa bidrog, at hun ikke fødte ham nogen Søn, men blot Datteren Elisabeth. Et tabt Lommetørklæde skal, saa besynderligt det lyder, have været Aarsagen til Anna Boleyns tragiske Død. Ved en Turnering tabte hun sit Lommetørklæde, og en Ridder tog det op og førte det til sit Ansigt. Kongen saa det, udlagde det som aftalt Spil imellem dem og forlod Balkonen i heftig Vrede. Anna Boleyns Skæbne var beseglet, og tre Uger efter maatte hun bestige Skafottet (1536).

Anna af Cleve.

Henrik VIII. havde skilt sig fra sin første Dronning, gjort sig selv til Enkemand ved at lade Anna Boleyn henrette og havde endelig mistet sin tredje Dronning, der mærkelig nok var død en naturlig Død. Nu skulde han giftes paa ny, og man havde udset den protestantiske Prinsesse Anna af Cleve til hans Hustru. Kongen havde aldrig set hende, og Hofmaleren Holbein fik det Hverv at male et Portræt af hende. Han skilte sig for saa vidt godt fra sit Arbejde, som han malede et ganske pragtfuldt Billede, som Kongen blev meget indtaget i. Men da den ulykkelige Prinsesse kom til England, skuffede hun aldeles Henriks Forventninger. Hun var en god, elskværdig Kvinde, men klodset og alt andet end køn, hun kunde hverken synge eller danse eller klæde sig med Smag. Da Henrik saa hende, blev han for første Gang i sit Liv forlegen, og han anede egentlig ikke, hvad han skulde gøre. I Løbet af faa Maaneder fik han dog en Skilsmisse ordnet, og da Anna hørte om den, viste hun for første Gang under sit Ophold i England et fornøjet Ansigt. Hun blev nu »Kongens Adoptivsøster«, og hun, der egentlig var blevet valgt for at fæstne Protestantismen i England, endte med at blive Katolik.

Anna af Cleve.

Jane Grey.

Hun var kun 17 Aar, smuk, begavet, næsten lærd, afholdt af alle, og saa maatte hun endda lade sit Liv for Bøddelens Økse. Hendes ærgerrige Slægtninge fik hende drevet frem til at modtage Englands Krone efter Kong Edvard VI.s Død. Hun indsaa selv, at dette var Uret og vægrede sig længe, til sidst gav hun dog efter. Kun 10 Dage varede hendes Dronningeværdighed, saa havde Marie den Blodige, Henrik

Jane Grey, der i 10 Dage bar Englands Krone og maatte bøde derfor med sit Liv.

VIII.s Datter sejret, og Jane blev kastet i Fængsel. Den 12. Februar 1554 blev hun halshugget i Towers Kælder. Hun gik frem og sagtmodigt i Døden, og hendes trygtelige Skæbne vakte med Rette den dybeste Medlidenhed overalt.

Maria den Blodige.

Hun var Henrik VIII.s Datter med Katharina af Aragonien, og allerede som ung Pige blev hun Vidne til de Krænkelser, hendes Moder maatte lide af den voldsomme og egenraadige Fader, der for enhver Pris vilde skilles fra hende og jo ogsaa satte sin Vilje igennem. Maria var desuden en trofast Katolik, og hun maatte lide adskilligt for sin Tros Skyld. Det er derfor intet Under, at hun blev haard og fanatisk af Sind. Alligevel var hun, da hun i 1553 blev Englands Dronning, meget populær blandt Folket, men dette blev helt anderledes, da hun snart efter ægtede den Mand, der stod som Katolikkernes ypperste Fører, Philip II. af Spanien. Hun genindførte den katolske Tro i England og gik frem mod Protestanterne med Baal og Sværd, saa hun erhvervede sig det hadefulde Tilnavn »den Blodige«. Hun elskede Philip lidenskabeligt, men han brød sig ikke om hende. Alligevel førte hun for hans Skyld Krig med Frankrig, hvilket førte til, at England mistede Calais, som det havde besiddet siden Hundredaarskrigen. Dette Tab bedrøvede Maria saa dybt, at hun erklærede, at naar hun var død, vilde man finde Navnet Calais indskrevet i hendes Hjerte.

Maria den Blodige.

Maria Stuart.

Hendes Skæbne er en af de mest romantiske og tillige mest tragiske i hele Verdenshistorien. Efter at hun havde baaret baade Frankrigs og Skotlands Kroner, blev hun — efter mange eventyrlige Omskiftelser — fordrevet af sit Folk og flygtede til England, til Dronning Elisabeth. Forholdet mellem de to Nabodronninger havde tilsyneladende været ret godt, de havde endogsaa skrevet Breve til hinanden. Men i Virkeligheden hadede Elisabeth Maria Stuart, og Hadet blev ikke mindre, fordi hun misundte hende hendes straalende Skønhed. Engang spurgte hun en skotsk Adelsmand, hvem han fandt smukkest af dem, og Skotten svarede diplomatisk: »I England er Dronning Elisabeth den smukkeste, i Skotland Dronning Maria.«

Maria Stuart.

Maria Stuart føres til Skafottet. Hun blev henrettet paa Slottet Fotheringhay; da hendes Søn, Jacob I, siden blev Englands Konge, lod han dette Slot nedrive til Grunden.

Desuden var Maria Stuart farlig for hende; hun havde Arvekrav paa England, og de engelske Ka-

tolikker vilde gerne have hende i Stedet for Elisabeth, fordi hun var en ivrig Katolik. Elisabeth tøvede derfor ikke med at sikre sig hendes Person, da hun nu saa uventet faldt i hendes Magt. Katolikkerne gjorde gentagne Gange Forsøg paa at befri hende, og da der til sidst blev opdaget en ny Sammensværgelse, som Maria skulde være vidende om, blev hun dømt til Døden, og Elisabeth underskrev efter megen Tøven Dødsdommen. Den 8. Februar 1587 blev Maria Stuart halshugget i en Sal paa Slottet Fotheringhay. Hun bar sin Skæbne med Heltemod og Ro og bad sine grædende Folk om at ophøre med deres Klager, for nu var hendes Lidelser til Ende.

Dronning Elisabeth.

I hendes Ungdom tegnede det mørkt nok for hende; hun var Henrik VIII.s Datter med Anna Boleyn, og hendes Halvsøster, Maria den Blodige, nærede bitter Mistanke til hende og holdt hende fængslet. Men da Maria døde, saa Elisabeth sig pludselig som Englands Herskerinde. Som saadan naaede hun i høj Grad at vinde sine Undersaatters Kærlighed, og det var ogsaa store og rige Tider for England. Hvor afholdt hun var, bevises bedst af Fortællingen om den Forfatter, der havde skrevet mod Dronningens Foranstaltninger og derfor dømtes til at faa sin højre Haand hugget af. Da den ulykkelige Mand havde lidt sin Straf, løftede han den venstre Haand og raabte: »Længe leve Dronning Elisabeth!« Personlig havde hun mange Fejl, hun var lunefuld, forstod at forestille sig, og hun var grænseløs forfængelig. Jo ældre, hun blev, des prægtigere klædte hun sig, og des flere Perler ødslede hun paa sit Toilette, og hun vilde bestandig smigres og prises for sin Skønhed. Men med alle sine Fejl var hun dog en af Englands største Regenter.

Dronning Elisabeth.

Katharina af Medici.

Hun var Moder til tre af Frankrigs Konger: Frants II., Karl IX. og Henrik III., og under dem alle øvede hun den mest afgørende Indflydelse paa Rigets Styrelse. Hun skyede intet Middel for at bevare sin Magt. Hun gjorde med Vilje sine Sønner saa fordærvede og blødagtige som muligt for bedre at kunne herske over dem. Intriger og Mord, Gift og Dolk var hende lige gode Midler, naar hun blot naaede sit Maal. Skønt hun selv ikke brød sig om Religionen, benyttede hun sig dog af den religiøse Fanatisme til at fremkalde det frygtelige Blodbad paa Hugenotterne, som er kendt under Navnet »Blodbrylluppet i Paris« eller »Bartholomæusnatten«. Hun døde i 1589. Mange Ulykker og megen Blodsudgydelse har denne intrigante og herskesyge Italienerinde bragt over Frankrig.

Katharina af Medici.

Beatrice Cenci.

Beatrice Cenci var en ung romersk Adelsdame, berømt ikke mindre for sine Talenter end for sin Skønhed. Hendes Fader var imidlertid en overmaade slet og brutal Person, der behandlede

hende og sin øvrige Familie med oprørende Grusomhed. Til sidst enedes Beatrice med sin Stedmoder og sin Broder om at lade ham myrde, og dette udførtes ogsaa ved Hjælp af en lejet Morder. Men deres Andel i den uhyggelige Daad blev opdaget, og de blev alle tre pinte og til sidst henrettede. Beatrices tragiske Skæbne, hendes Ungdom og Skønhed har maaske bevæget adskillige til at se hende i et bedre Lys, end hun fortjener, man har endogsaa ment, at hun var uskyldig i Mordet. Men hendes Andel i det er i hvert Fald til fulde bevist.

Saskia.

I 1634 ægtede Rembrandt Saskia van Uylenburch, en ung, rig Borgmesterdatter, der bragte ham ikke mindre end 40,000 Gylden i Medgift. De faa Aar, de levede sammen, blev Rembrandts lykkeligste Tid. Han elskede sin Hustru højt, overøste hende med Smykker og Foræringer, med Diamanter, Perler og Guld, og han malede hende Gang paa Gang. Men Lykken blev kort. Allerede 1642 døde Saskia, og Rembrandts lykkelige Dage var uigenkaldelig forbi.

Saskia, Rembrandts Hustru.

Dronning Kristina.

Den store Gustav Adolfs Datter, hun, som havde siddet paa sin Faders Arm, da han holdt sin smukke og bevægede Afskedstale til den svenske Rigsdag, før han drog ud til Krigen i Tyskland, denne Datter blev naturligvis af det trofaste svenske Folk betragtet med stor Kærlighed og de bedste Forventninger. Men Kristina skuffede dem. Vel var hun en højt begavet og interessant Dame, der næsten var lærd og yndede at samle lærde Mænd om sig. Men hun var tillige lunefuld, ødsel og trættedes ved Regeringsforretningerne, saa hun rettidligt besluttede at nedlægge Kronen. Som bekendt gennemførte hun i 1654 denne Plan, og hun forlod derefter Sverige. Stor Sensation vakte det, at Gustav Adolfs Datter snart efter gik over til Katolicismen. Men Paven var naturligvis glad, og da Kristina døde, rejste han hende et Monument i Peterskirken.

Dronning Kristina.

Madame de Maintenon.

Blandt den lange Række af Kvinder, som har spillet en Rolle i Ludvig XIV.s Liv, indtager Madame de Maintenon en Særstilling. Hun blev Opdagerske for Kongens Børn, og ved sin Klogskab og Aandrighed vandt hun efterhaanden en meget stor Indflydelse over Kongen, skønt hun hverken var ung eller smuk. Tilsidst naaede hun at blive Kongens Hustru, omend Ægteskabet var hemmeligt. Hendes Indflydelse er bleven forskellig bedømt, sandsynligvis har den dog nærmest været af gavnlig Art. Vist

Madame de Maintenon.

er det i hvert Fald, at hun var meget religiøs, og at hun i St. Cyr oprettede en Opdragelsesanstalt og Skole for 300 Døtre af fattige Adelsmænd, en Stiftelse, som hun omfattede med den varmeste Interesse, og ved hvilken hun udrettede meget godt.

Sarah Jennings.

Hun var den godmodige Dronning Annas Veninde, og medens hendes Mand, den berømte Marlborough, førte Krig i Udlandet og vandt megen Hæder, sørgede Sarah for, at deres politiske Venner holdt sig ved Magten hjemme i England. Til sidst blev Dronningen dog ked af sin temmelig tyranniske Veninde, der f. Eks. engang blev yderst forbitret, fordi Dronningen ikke mødte med sine fineste Juveler, da der skulde holdes Takkegudstjeneste for en af Marlboroughs Sejre. Det endte med, at Sarah blev afskediget som Dronningens Æresdame og maatte rømme den Bolig, hun havde paa Slottet, til Fordel for en Rivalinde. Hun var saa forbitret, at hun befalede sine Tjenere at tage alt med lige til Sømmene i Væggen og Beslagene paa Dørene; der skulde intet være tilbage til Efterfølgerskerne. Men vige maatte hun, og Marlborough blev afskediget. Senere, under den følgende Konge, fik de dog begge Oprejsning.

Sarah Jennings, Hertuginde af Marlborough.

Da Sarah skulde rømme sin Bolig paa Slottet. Hun befalede, at alt skulde tages med, lige til Sømmene i Væggene og Beslagene paa Dørene.

Adrienne Lecouvreur.

Fra 1717 til sin Død 1730 var Adrienne Lecouvreur ansat ved Théâtre français og vandt et meget stort Navn som tragisk Skuespillerinde, blandt andet, fordi hun brød med den traditionelle deklamerende Spillemaade og udtalte Tragediernes Vers som naturlig Menneskestale. Hun nærede en dyb og lidenskabelig Kærlighed til den store Feltherre, Marskallen af Sachsen. Det menes, at hun blev forgiftet af en misundelig Rivalinde. Præsterne nægtede hende en kristelig Begravelse, og dette gav Anledning til nogle skarpe Vers af Voltaire.

Madame de Pompadour.

Fra det Øjeblik, da det lykkedes Madame de Pompadour at fængsle Kong Ludvig XV.s Opmærksomhed, blev hun Frankrigs, ja, maaske Europas mægtigste Kvinde. Hun var vel begavet og kunstinteresseret og udøvede en betydelig Indflydelse paa Samtidens Stil (Rokokoen) og hele Smag. Men i øvrigt brugte hun sin Magt over Kongen paa en yderst uheldig Maade. Hun var vred paa Frederik II.

Madame de Pompadour.

af Prøjsen, som havde haanet hende, og det førte til, at Frankrig kom med ind i Syvaarskrigen, som kun bragte det Skam og Skade. Hun ødslede utalte Millioner bort, medens Folket sultede, og hvem, der vovede at angribe hende, kunde være sikker paa Bastillen. Hun var dog selv intelligent nok til at indse, at hele den fordærvede Tidsalder, hun saa udpræget repræsenterede, gik sin Undergang i Møde, og efter nogles Mening skal det være hende — og ikke Ludvig XV. — som har udtalt de berømte Ord: »Après nous le déluge«. (Efter os kommer Syndfloden.)

Maria Theresia.

Som Herskerinde over de besværlige østrigsk-ungarske Lande havde Maria Theresia en højst vanskelig Stilling, omgivet, som hun var, af Fjender, der ønskede at skaffe sig selv de størst mulige Fordele. Hun var imidlertid modig, klog og utrættelig udholdende. Sin modigste Bedrift udførte hun, da hun med sin lille Søn paa Armen traadte frem for de vilde ungarske Adelsmænd og bad dem om Hjælp. Hendes Skønhed og behjertede Optræden vakte Ungarernes Begejstring; de drog deres Sværd og raabte, at de vilde dø for deres Dronning, og de ydede hende virkelig den Hjælp, der reddede hendes Rige. Hun naaede at blive almindelig agtet og afholdt, selv hendes gamle Modstander, Frederik II., udtalte sin dybe Deltagelse ved hendes Død 1780.

Maria Theresia.

„Vi vil dø for vor Dronning". Med sin lille Søn paa Armen traadte Maria Theresia frem for Ungarerne og bad om deres Hjælp. Hendes Skønhed og Mod vakte de tapre Magyarers Beundring, og de lovede hende beredvilligt Hjælp.

Katharina II.

»Nordens Semiramis« kaldte man hende, og det var ikke udelukkende for det gode. Egentlig hed hun Sofie Augusta og var Prinsesse af Anhalt-Zerbst, men da hun udvalgtes til den russiske Tronfølgers Gemalinde, maatte hun gaa over til den græsk-katholske Kirke, og ved denne Lejlighed skiftede hun ogsaa Navn og kom til at hedde Katharina. Da hun var blevet Kejserinde, lod hun sin ulykkelige Gemal, Peter III., afsætte, og 8 Dage efter blev han myrdet. Hun var nu Ruslands

Katharina II.

Herskerinde og regerede med stor Dygtighed, men ogsaa med den største Hensynsløshed. Hun udvidede Ruslands Omraade overordentligt, dels ved Polens Deling, dels ved sine Tyrkerkrige, og hun indførte mange gavnlige Reformer. Hendes personlige Liv var der meget at udsætte paa, og ofte lod hun sig narre af sine Yndlinge, som f. Eks. paa den berømte Rejse til Sydrusland, hvor alt Kvæg og alle Bønder fra Omegnen var drevet sammen ved Flodbredden, mens Kejserindens Galejer passerede, hvor Baade med festklædte Mænd og Kvinder omringede Skibene, medens der paa Land var bygget Kulisser, der skulde forestille velhavende Landsbyer — alt for at skjule, hvor fattigt og udpint Landet i Virkeligheden var.

Martha Washington.

Da George Washington i Aaret 1758 var ude paa en Rejse og for øvrigt havde meget Hastværk, blev han af en Mr. Chamberlayne indbudt til at tilbringe nogle Timer i dennes Hjem. Washington havde egentlig ikke Tid, men lod sig dog overtale, og det blev ikke alene til den Dag, men ogsaa til den følgende. Sagen var, at han her traf en ung Enke, Mrs. Martha Custis, og at Amerikas tilkommende Frihedshelt blev dødelig forelsket i hende ved første Øjekast. Kort efter blev de ogsaa forlovede, og i 1759 blev de gift. Martha Washington var en betydelig Kvinde, der paa en værdig og smuk Maade stod ved sin Mands Side, baade i deres gæstfrie Hjem paa Mount Vernon, i Vinterkvartererne under Frihedskrigen og senere, da han var bleven Amerikas første Præsident. Sikkert var de dog begge gladest, da han omsider igen kunde trække sig tilbage i Fred paa det kære Mount Vernon. Da Washington døde 1799, udtalte hans Enke, at det ikke vilde vare længe, før hun skulde følge ham, og det kom ogsaa til at slaa til; hun døde et Par Aar efter.

Martha Washington.

Goethes Moder.

I en Bog om berømte Kvinder tilkommer der ogsaa Goethes Moder et Par Linier, selv om hendes Berømmelse jo ganske vist hovedsagelig er skabt gennem den berømte Søn. Hun hed Katharina Elisabeth og var født Textor. Saavel gennem hendes egne Breve som gennem Goethes Skildringer lærer vi hende at kende som en ualmindelig tiltalende, elskværdig og munter „Dame, som »den herligste af alle Digtermødre«, der gennem sit lange Liv stod Sønnen meget nær, ja, egentlig var hans bedste Ven. I sit Ægteskab med den 21 Aar ældre kejserlige Raadsherre Goethe i Frankfurt havde hun det næppe alt for let. Den ældre Goethe var en stejl Natur, der selv i sit Hjem førte en ret ensom Tilværelse, og Forholdet mellem Ægtefællerne var noget køligt. Men med saa meget større Varme helligede hun sig Omsorgen for sin eneste Søn, hvis Triumfer hun senere fik Lejlighed til at følge og fryde sig over.

Goethes Moder, „den herligste af alle Digtermødre".

Charlotte Buff.

Blandt de mange Kvinder, der kom til at spille en Rolle i Goethes Liv, var ogsaa den skønne og blide Charlotte Buff, til hvem Digteren nærede en glødende Kærlighed. Men Charlotte var da allerede en andens Brud, og Goethe, som indsaa det haabløse i sin Kærlighed, tænkte flere Gange paa at berøve sig Livet. Charlotte og hendes Forlovede — Kestner hed han — blev gift, og Goethe saa dem kun flygtigt en Dag for saa først at gense Charlotte 40 Aar efter, da hun var 60 Aar og Moder til 12 Børn. Hans ulykkelige Kærlighed har som bekendt givet Anledning til et af hans berømteste Værker »Den unge Werthers Lidelser«, som vakte ganske ualmindelig Opsigt i Samtiden. Det er Charlotte Buff, han skildrer i Bogens »Lotte«, og for hende og hendes Mand var den Opsigt, den vakte, alt andet end behagelig.

Charlotte v. Stein.

Gang paa Gang blussede Forelskelsen op i Goethes letfængelige Hjerte, og mange skønne Damer har været Genstand for hans Hyldest og Beundring. Den, som kunde yde ham mest til Gengæld, var Charlotte v. Stein. Hun var Hofdame i Weimar og lærte 1775 Goethe at kende, for hvem hun paa Forhaand nærede en sværmerisk Beundring. Der udviklede sig derefter mellem Digteren og den højtbegavede Dame et Venskab, som kom til at betyde overordentlig meget baade for Goethes Digtning og Liv. Med Charlotte v. Stein kunde han drøfte alt, hvad der laa ham paa Hjerte, baade sin Statsmandsgerning, sin Videnskab og sin Digtning.

Charlotte von Stein, Goethes aandfulde Veninde.

Maria Anna Mozart.

Af Vicekapelmester Leopold Mozarts 7 Børn naaede kun to ud over den spæde Livsalder, men disse to blev til Gengæld ogsaa

Familien Mozart. Et Billede fra de Aar, da den ældre Mozart drog paa Tourné med sine to Børn, der alle Vegne hostede stormende Bifald.

berømte nok og hørte i deres Tid til de mest omtalte »Fænomener« i Europa. Det var naturligvis først og fremmest den berømte Søn Wolfgang Amadeus, men ogsaa Datteren Maria Anna naaede stort Ry. Hun viste tidligt et udpræget Talent for Klaver, og Faderen begyndte at uddanne dette allerede, da hun var en lille Pige. Den lille Wolfgang, der den Gang var tre Aar gammel, overværede med den dybeste Interesse disse Timer, og naar Faderen og Søsteren havde forladt Stuen, klavrede han øjeblikkelig op paa Klaverstolen og gav sig til at prøve, om han ogsaa kunde spille; det varede jo heller ikke længe, før han kunde, og i 1762, da Maria Anna var 11 og Wolfgang 6 Aar gammel, besluttede Faderen at foretage en Kunstrejse med sine

to »Vidunderbørn«. Snart fløj deres Ry over det hele Europa, og skønt Wolfgang jo fik Broderparten af Beundringen, deltog Maria Anna ogsaa i Hæderen, som blev dem rigeligt til Del, og hun var f. Eks. med, da de optraadte ved det østrigske Kejserhof. De to Børn nærede den dybeste Kærlighed til hinanden, og saaledes vedblev det at være hele deres Liv. Maria Anna giftede sig 1784 med Baron v. Berchtold. Efter hans Død levede hun som Klaverlærerinde i Salzburg, hvor hun døde 1829. I sine sidste 9 Aar var hun blind.

Constance Mozart.

Mere for sin Mands end just for sin egen Skyld er Constance Mozart blevet berømt. Hun var født Weber, og egentlig var det hendes Søster Aloysia, Mozart var forelsket i, men denne glemte de Følelser, hun engang havde næret for det unge Geni, og det blev Søsteren, som blev hans Brud. Han bortførte hende paa god Romanvis, idet Moderen nægtede sit Samtykke. Constance var ogsaa meget musikalsk, og Mozart og hans Hustru holdt trofast sammen. Selv om han nok til Tider kunde have et og andet at indvende imod hende, elskede han hende dog inderligt. Han arbejdede i hendes Værelse og blev saa øvet i at gaa sagte for ikke at forstyrre hende, at han færdedes ogsaa i Gaderne med listende, varsomme Trin. Constance var lige saa ukyndig i Pengesager som Mozart selv, og Hjemmet led ofte under den bitreste Trang. Dertil kom, at hun ofte var syg og maatte til et Badested hvad der selvfølgelig kostede mange Penge. Da Mozart døde, var Constance en Tid ganske utrøstelig og vilde endogsaa berøve sig selv Livet. Siden giftede hun sig dog paa ny med den danske Legationssekretær i Wien, Etatsraad Nissen, der var en stor Beundrer af Mozarts Musik, og som efter Constances Oplysninger skrev en Levnedsskildring af Mesteren.

Constance Mozart.

Sarah Siddons.

Da Sarah Siddons første Gang optraadte paa Drury Lane Teateret i London som Portia i Shakespeares »Købmanden i Venedig«, blev det en ganske forfærdelig Fiasko. Ogsaa hendes næste Optræden betegnede Kritikkerne som »ynkelig«, og hun vendte da London Ryggen og gik tilbage til Provinsen, hvor hun var kommet fra, og hvor hun havde spillet Komedie, fra hun var 13 Aar. Men hun opgav ikke London. 7 Aar efter kom hun tilbage, og nu vandt hun en enestaaende Sejr paa det samme Teater, som havde set hendes Nederlag. Det var i 1782, og fra nu af var hendes Stilling fastslaaet: hun stod for Englænderne som selve Tragediens Muse. Virkningen af hendes Spil var saa voldsom, at det ofte hændte, at Kvinder besvimede og Mænd græd. Særlig i Shakespeares Dramaer og ganske særlig som Lady Macbeth har hun ydet det aldeles enestaaende, og hun lagde ganske sin teaterinteresserede Samtid for sine Fødder.

Sarah Siddons, „Tragediens Muse".

Lady Hamilton.

Der er sagt meget ufordelagtigt om Lady Hamilton og med Rette. Men en mærkelig begavet Kvinde var hun nu i hvert Fald. Fra at være Opvartningspige i en Beværtning svang hun sig i den Grad i Vejret, at hun til sidst blev gift med den engelske Gesandt i Neapel, Sir William Hamilton, og kom til at spille en meget fremtrædende Rolle ved det neapolitanske Hof. Hun var overordentlig smuk og tillige meget talentfuld, sang og deklamerede fortrinligt og havde et udpræget Talent for mimiske og plastiske Fremstillinger. Digterne besang hende, og den store Maler Romney malede hende flere Gange. I Neapel traf Søhelten Nelson hende, og hun blev hans Livs store Kærlighed. I sine sidste Aar levede hun i Nød og Fattigdom; hun maatte forlade England og døde i Calais 1815.

Lady Hamilton.

Marie Antoinette.

»For at vinde en Lilje maa vi give en Lilje,« sagde den østrigske Minister Fyrst Kaunitz til Kejserinde Maria Theresia kort efter, at hendes Datter Marie Antoinette var født. Han mente dermed, at den lille Pige til sin Tid skulde giftes med den franske Tronarving, og de franske Liljer paa denne Maade knyttes i Forbund til den østrigske Ørn. Dette Ægteskab kom ogsaa i Stand, Marie Antoinette blev gift med den franske Kronprins, og da han som Ludvig XVI. besteg Tronen, blev hun Frankrigs Dronning. Hun var født den Dag, da det store Jordskælv indtraf i Lissabon (2. November 1755), og paa hendes Bryllupsdag indtraf ogsaa en Ulykke, idet der opstod Panik under Afbrændelsen af et Fyrværkeri, og flere Hundrede Mennesker omkom i Trængselen. Varslerne var saaledes truende nok, og de skulde paa den frygteligste Maade gaa i Opfyldelse. »Østrigerinden« blev snart forhadt i Frankrig, og det var efterhaanden ganske ubegrænset, hvad Folk troede af Skandalehistorier om hende. Det meste var Usandhed, men ødsel var hun og i høj Grad politisk uforstandig. Revolutionen afsluttede hendes Skæbne paa den mest tragiske Maade. Hun fængsledes sammen med den øvrige Kongefamilie den 10. August 1792, og da Kongen var blevet henrettet i Januar 1793, kunde hun heller ikke længere være i Tvivl om sin Skæbne. Der blev jo nok af trofaste Tilhængere gjort Forsøg paa at befri hende, men det mislykkedes, og i Oktober 1793 faldt hendes Dødsdom. Paa Skafottet viste hun det faste Mod, som Mirabeau hentydede til, da han i sin Tid sagde: »Kong Ludvig har kun e e n Mand ved sin Side, og det er Dronningen.«

Marie Antoinette.

Charlotte Corday.

»Jeg var Republikaner før Revolutionen og manglede aldrig Viljekraft«, saaledes siger Charlotte Corday om sig selv. Og nu syntes hun, at en eneste Mand ødelagde denne Revolution, Marat, han, som almindeligvis kaldtes »Folkets Ven«, og hvem store Kredse af dette Folk nærede den største Hengivenhed og Beundring for. Den

unge, 25-aarige Dame tog da i al Stilhed sin Beslutning uden at meddele den til nogen som helst, forlod Caën i Normandiet, hvor hun hørte hjemme, og drog til Paris. Hun slap efter en Del Besvær ind til Marat, som var syg og sad i sit Badekar, og medens han opskrev Navnene paa en Del Girondinere, som Charlotte havde erklæret, at hun vilde angive, jog hun pludselig en Kniv i hans Hjerte. Med roligt Mod besteg hun Skafottet en Sommeraften ved 8½-Tiden, og saa værdig var hendes Holdning, at den vandt selv mange af hendes Fjenders Beundring.

Charlotte Corday, der dræbte Marat.

Madame Roland.

Hun var en af den franske Revolutions mest tiltalende Kvindeskikkelser, ædel, fast og aaben i al sin Færd. Hun var gift med den bekendte Politiker Roland, som i 1792 blev Indenrigsminister, og hun øvede betydelig Indflydelse; man sagde endogsaa, at det mere var hende end Manden, der var Minister. Da Kongen nedlagde sit Veto mod to Love, som Rigsdagen vedtog, skrev Madame Roland et højst oprigtigt Brev til ham og bebrejdede ham hans Handlemaade, og dette Brev overleverede Roland. Det førte til, at Ministeriet blev afskediget. Ogsaa siden spillede Ægteparret Roland dog en betydelig Rolle, men efter Girondinernes Fald var ogsaa deres Skæbne beseglet. Madame Roland blev fængslet og dødsdømt. Da hun førtes til Guillotinen og kom forbi Frihedens Statue, udbrød hun: »O, Frihed, hvilke Forbrydelser bliver ikke begaaet i dit Navn!« Ved Ankomsten til Skafottet bad hun om Papir og Pen for at nedskrive de sælsomme Tanker, som bevægede hendes Sjæl, men det blev nægtet hende. Roland var flygtet fra Paris, men ved Efterretningen om sin Hustrus Henrettelse dræbte han sig selv.

Madame Roland.

Lucile Desmoulins.

Hun var ung, smuk og elskværdig, dertil velstaaende og lykkelig i sit Ægteskab med Camille Desmoulins. Men han var en af Revolutionens Førstemænd, »Frihedens første Apostel« kaldte han med Selvfølelse sig selv, fordi han var en af de første, der havde kaldt Folket til Modstand. Men Tidens Hjul drejede hurtigt i Revolutionens vilde Aar, og nu var Camille fængslet sammen med sin Ven Danton. Hans ulykkelige Hustru kredsede om Fængselet, hvileløs, rædselsslagen og dog haabende; hun kunde ikke tro, at Robespierre, som havde været deres Ven, vilde lade Camille falde. Men saaledes blev det dog. Danton og Camille dømtes til Døden, deres Hoveder faldt for Guillotinen, og Lucile kendte nu ogsaa den Skæbne, som ventede hende. Hun kom ikke til at vente længe. Allerede den følgende Uge

Lucile Desmoulins.

sad hun selv paa Dødskærren. Hun var sig selv til det sidste, søgte venligt og kærligt at trøste en anden Kvinde, der sammen med hende førtes til Guillotinen. Med Rette har hendes sørgelige og ufortjente Skæbne vakt den dybeste Medlidenhed.

Madame Tallien.

Thérèze Cabarrus var af spansk Adelsslægt, en saare skøn og yndefuld Dame. Hun blev i 1790 gift med en gammel fransk Adelsmand, men da Tiderne blev vildere under Revolutionen, søgte de at flygte til Spanien. Men undervejs blev hun arresteret i Bordeaux, og hun vilde sikkert have været fortabt, hvis ikke Konventets Udsending, Tallien, var blevet forelsket i hende. Han frelste hende fra Fængselet, hun blev skilt fra sin Mand, og hun bevægede ved sin Indflydelse Tallien til at optræde nogenlunde mildt, saa Bordeaux blev et af de Steder, hvor det gik mindst blodigt til. Siden blev hun dog atter fængslet i Paris, og hendes Liv var igen i den dødeligste Fare. Fra Fængselet udsmuglede hun de mest indtrængende Opfordringer til Tallien, som endnu ikke var arresteret, men stærkt mistænkt af Robespierre, om at frelse hende og sig selv. Tallien fulgte Opfordringen, og Bevidstheden om at kæmpe baade for den Elskedes og sit eget Liv gav ham Mod til at gaa løs paa selve den frygtelige Robespierre i Konventsmødet den 9de Thermidor. Hans Optræden førte til Robespierres Fald. Thérèze slap ud af Fængselet og blev gift med Tallien. I den følgende Tid blev hendes Salon et af Midtpunkterne i den Hvirvel af Forlystelser, som man nu kastede sig ind i efter Revolutionstidens Alvor, hun stod næsten som »den nye Tids Gudinde«. Siden tabte Talliens Anseelse sig, han blev nu kun anvendt i underordnede Stillinger, og den skønne Thérèze blev da ked af ham og lod sig skille. Hun ægtede derpaa Grev de Caramon, siden Fyrste af Chimay.

Maria Lætitia Ramolino.

I 1767 ægtede Maria Lætitia Ramolino Carlo Bonaparte, der var kongelig Raad og Assessor i Ajaccio, og fra deres beskedne Hjem udgik en Børneflok, hvoraf en Søn blev Kejser og 3 Konger, medens en af Døtrene blev Dronning, de to andre Fyrstinder. Det fortælles, at da Maria Lætitia engang opholdt sig ved Korsikas østlige Kyst, og hendes lille Søn Napoleon legede ved Strandbredden, kom en Zigøjnerske hen til dem og spaaede Drengen, at han engang skulde blive Hersker over den Ø, som kunde ses over Havet. Øen var Elba, og denne Udsigt var rent ud glimrende for den fattige Sagførersøn fra Ajaccio. Maria Lætitia skulde opleve, at Spaadommen gik i Opfyldelse, men rigtignok først efter, at hendes Søn havde været Frankrigs Kejser og nu var slaaet til Jorden af sine Fjender. Han blev virkelig Elbas Hersker, men under helt andre Omstændigheder, end Moderen havde tænkt sig den Gang, da Zigøjnerkvindens Spaadom forekom hende saa lys og forhaabningsfuld. Maria Lætitia var en klog Dame. Hun lod sig ikke blænde af Kejserdømmets Glans, men lagde forsigtigt Penge til Side, idet hun forudsaa, at dette maaske ikke varede ved. Hun fulgte Napoleon til Elba, og efter hans endelige Fald trak hun sig

Maria Lætitia Ramolino, Napoleon den Stores Moder.

Napoleon og Josefine. Kun med blødende Hjerte gik Josefine ind paa at skilles fra Napoleon, og hun bevarede gennem Resten af sit Liv sine Følelser for ham.

tilbage til Rom, hvor hun levede til 1836, i sine senere Aar meget lidende af Sygdom og til sidst blind.

Kejserinde Josefine.

Hun havde sine Fejl, men hun staar alligevel som en sympatetisk Skikkelse, baade ved sin Ynde og Elskværdighed og ved den vemodige Skæbne, som blev hende til Del. Hun var først gift med General Beauharnais, men han blev guillotineret under Rædselstiden, og Josefine var selv nær ved at komme til at dele hans Skæbne, da Tallien reddede hende i yderste Øjeblik. I Barras' Hus traf hun den unge General Bonaparte og indgik Ægteskab med ham, skønt hans Udsigter paa dette Tidspunkt ikke var de allerbedste. Snart blev det dog helt anderledes, Bonapartes Stjerne steg og steg, indtil han stod som Frankrigs Hersker. Josefine var egentlig imod, at han lod sig udraabe til Kejser, men hun kunde naturligvis ikke ændre hans Beslutning. — I det nye Kejserdømmes stive Ceremoniel fandt Josefine sig aldrig rigtig til Rette, og hun havde oftere stærke Rivninger med Napoleon paa Grund af sin overordentlige Ødselhed. Og til sidst ofrede Napoleon hende for sin Ærgerrighed. Han tvang hende til Skilsmisse, skønt hun meget nødig vilde. Alligevel blev d ved at staa i Brevveksling, og Josefine bevarede trofast sine Følelser for Napoleon. I 1814 vilde hun følge ham til Elba, men fik ikke Lov. Kort efter døde hun paa Malmaison.

Kejserinde Josefine.

»Hendes stakkels Kreditorer!« udbrød man i Paris ved Efterretningen om hendes Død.

Marie Louise.

I Stedet for Josefine ægtede Napoleon den østrigske Kejserdatter Marie Louise. Hun var den Gang kun 19 Aar, og det var ikke med hendes gode Vilje, at Ægteskabet med den frygtede Tyran kom i Stand. Imidlertid lod det til at skulle gaa godt. Napoleon lod til at være lykkelig for sin Brud og skænkede hende sin Fortrolighed, og i 1811 fødte hun ham Sønnen, »Kongen af Rom«, ved hvis Fødsel en hel Verden hengav sig til Haabet om, at Freden nu endelig vilde komme. Det gik jo imidlertid anderledes. Da det brød sammen for Napoleon i 1814, drog Marie Louise til sin Fader Kejser Frans i Wien og tog sin Søn med sig. Hun viste i hvert Fald tilsyneladende kun ringe Deltagelse for Napoleons Skæbne. Senere levede hun som Hertuginde af Parma.

Kejserinde Marie Louise.

Pauline Bonaparte.

Napoleon havde alle Dage meget Besvær af sin Slægt. Det faldt ham vanskeligt at faa Brødrene og Søstrene til at optræde efter Ønske, og han var jo ikke den Mand, der fandt sig i Modsigelser. Mest holdt han af Søsteren Pauline, skønt ogsaa hun voldte ham adskillige Sorger ved sin Letsindighed. Hun var en saare smuk Dame, som først var gift med General Leclerc og senere med Fyrst Camillo Borghese. Hun var trofast mod Broderen og sendte ham før Slaget ved Waterloo alle sine Juveler.

Pauline Bonaparte.

Elisabeth Vigée-Lebrun.

Hun var i sin Samtid en af de mest beundrede og yndede Portrætmalere, og en lang Række af Europas Store har — for høje Priser — ladet sig portrættere af hende. Endnu nyder hendes Billeder stort Ry, navnlig dem, hun har malet af sig selv og sin højt elskede Datter, og hvor hun har givet Moderkærligheden det skønneste Udtryk. Hun var ikke lykkelig i sit Ægteskab; Manden var en Spiller, der bortødslede de store Indtægter, hun bragte til Huse. Selv erklærer hun, at der egentlig kun var to Ting, hun brød sig om: sin Datter og sin Palet. Baade i sit Hjemland Frankrig og ude i Europa naaede hun et enestaaende Ry, og da hun døde 1842, havde hun frembragt over 700 Portrætter.

Elisabeth Vigée-Lebrun.

Madame de Staël-Holstein.

Hun var Datter af den berømte franske Statsmand Necker, og allerede tidligt syslede hun med litterære og filosofiske Ideer og skrev Afhandlinger, da hun var 15 Aar gammel.

Madame de Staël-Holstein.

Som tyveaarig ægtede hun den svenske Gesandt Baron Staël-Holstein, men Ægteskabet blev ikke lykkeligt. Hun hilste den franske Revolution med stor Sympati, men hun væmmedes ved den frygtelige Blodsudgydelse og lagde endogsaa en Plan til Flugt for Kongeparret, ligesom hun siden skrev til Forsvar for Marie Antoinette. I Aarenes Løb blev hun en af Frankrigs berømteste Forfatterinder, navnlig ved de Romaner, hvori hun behandler Kvindens Frigørelse. Napoleon kunde ikke lide hende, som han i det hele taget ikke kunde fordrage litterære Damer. En Gang forviste han hende 40 Mil fra Paris, siden helt fra Frankrig. Under de 100 Dage søgte han derimod ivrigt at vinde hende, da hun nu øvede en betydelig Indflydelse, men han mødte kun et koldt Afslag. Madame de Staël-Holstein samlede Tidens litterære Berømtheder om sig, særlig paa sin Landejendom Coppet ved Genfersøen, hvor f. Eks. Oehlensläger boede i Vinteren 1808—9.

Fyrstinde Talleyrand.

Egentlig begreb ingen, at Talleyrand, et af de vittigste og skarpeste Hoveder, der fandtes i Frankrig, ja, i Verden, havde giftet sig med Madame Grand. Hun var Enke, da han traf hende i Hamburg, og hun var hverken smuk eller rig. Hvad værre var, hun var uhyre indskrænket og samtidig drillesyg. Saaledes haanede hun Talleyrand for hans Klumpfod, en Legemssvaghed, han ihærdigt søgte at skjule. Han hævnede sig paa mangfoldige Maader, og man fortæller derom adskillige morsomme Historier. Engang kom der saaledes en ny engelsk Gesandt, der hed Robinson. Madame Talleyrand, der skulde have ham til Bords ved en Fest, havde hørt, at han havde skrevet Bøger, og bad nu Talleyrand skaffe sig en eller anden af disse. Fyrsten overrakte hende da — »Robinson Crusoe«, som Fyrstinden læste med stor Interesse. Ved Middagen konverserede hun derefter — under de tilstedeværendes med Møje bekæmpede Latter — den forbløffede Gesandt om hans Oplevelser paa den øde Ø, om hans Lamaer og om den trofaste Fredag. Selvfølgelig, kunde man næsten sige, endte dette Ægteskab med Skilsmisse. Fyrstinden døde i Paris 1835.

Fyrstinde Talleyrand, den aandfulde Talleyrands alt andet end aandfulde Hustru.

Madame Récamier.

Hun var en af Tidens skønneste Kvinder og tillige en af de mest begavede. Samtidens to store Malere, David og Gérard, har begge malet hendes yndefulde Træk og Skikkelse. Hendes Salon var et Midtpunkt i det fornemme Paris, baade i Direktorietiden og Kejsertiden. Men hun havde det Uheld at vække Napoleons Vrede, saa

hun maatte forlade Paris. Efter hans Fald kom hun tilbage og genvandt sin gamle Position. Men

Madame Récamier, en af Napoleonstidens skønneste Kvinder.

naar man i vore Dage husker Madame Récamiers Navn, skyldes det alligevel mere de to store Kunstnere, der har foreviget hende, end hende selv.

Catherine Lefebvre.

Særlig gennem Sardous berømte Skuespil »Madame sans Gêne« er Catherine Lefebvre bleven berømt i hele Verden. Hendes Liv var et af de Eventyr, som Napoleonstiden var saa rigt paa. Oprindelig var hun Vaskerpige og vaskede bl. a. for Napoleon Bonaparte, der den Gang var en ung, fattig Officer, som ikke kunde betale sin Regning. Men siden steg hendes Mands Lykkestjerne højere og højere. Den tapre Lefebvre var oprindelig menig Soldat, men blev efterhaanden General, Marchal og Hertug af Danzig. Som Hertuginde af Danzig bevarede Catherine sit djærve, usminkede Væsen, hun sagde sin Mening rent ud i Tuilerierne og de fornemme Saloner og gjorde sig ærligt og redeligt fortjent til Tilnavnet »Madame sans Gêne«.

Dronning Louise af Prøjsen.

Hun var et Mønster paa en Ægtefælle og Moder, tillige et Mønster paa en Dronning. Hun levede paa

Den tunge Gang. Dronning Louise maatte sammen med sin Ægtefælle gaa den tunge Gang til Napoleon i Tilsit, men hun opnaaede intet, Prøjsen blev sønderlemmet ved Freden.

den Tid, da hele Tyskland og særlig Prøjsen maatte lide under Napoleons Tyranni, og hun maatte sammen med sin Ægtefælle gaa den ydmygende Gang til Tilsit, hvor Napoleon og Kejser Aleks-

ander var, for dog at opnaa nogenlunde Fredsvilkaar. Men det mislykkedes aldeles, og Sorgen over Fædrelandets Ulykke bidrog til at lægge hende i Graven i en ung Alder (1810). Hin Tids romantiske Tyskere betragtede hende som Fædrelandets gode Skytsgudinde, og et Frikorps, der paa egen Haand kæmpede mod Napoleon, havde hendes Silketørklæde som sin Fane.

Dronning Louise af Prøisen.

Rachel Varnhagen v. Ense.

Hun var Datter af en jødisk Købmand, Levin, men gik over til Kristendommen og ægtede 1814 Forfatteren Karl August Varnhagen v. Ense. Hun var et Midtpunkt i Berlins litterære Kredse og øvede en betydelig Indflydelse paa »det unge Tyskland«s Mænd. Hendes Breve, Dagbøger o. s. v. blev efter hendes Død under forskellige Titler udgivet af hendes Mand.

Baronesse von Krüdener.

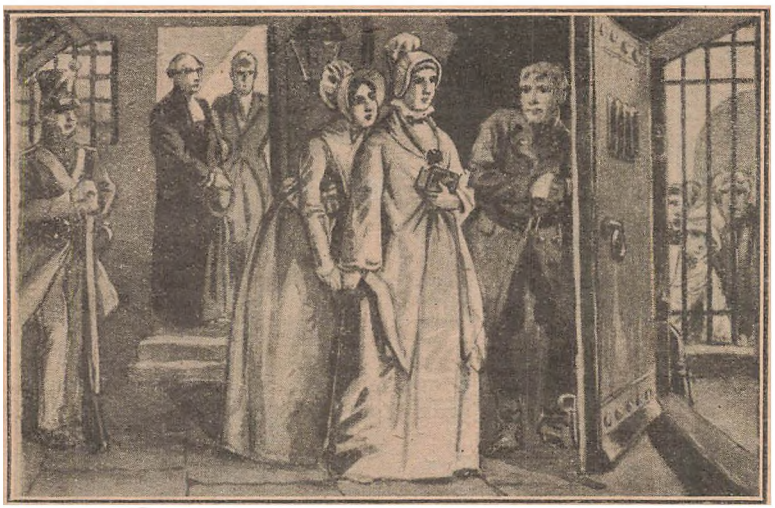
Hun har utvivlsomt spillet en Rolle i Verdenshistorien ved den Indflydelse, hun paa et vist Tidspunkt havde paa Ruslands Zar, Aleksander I. Det var i Paris 1814, hvor hun optraadte som Seerske og Aandemanerske; Byen var den Gang besat af de allierede, og Aleksander I. blev dybt interesseret i Baronesse Krüdeners Møder og besøgte dem selv. Der er næppe Tvivl om, at hun paavirkede ham meget, bl. a. med Hensyn til »den hellige Alliance«, som han siden stiftede. Baronessen, der stammede fra Rusland, fortsatte i de følgende Aar sin Virksomhed, holdt Bodsprædikener og uddelte rige Gaver til de trængende. Men samtidig kom hun alle Vegne i Strid med Autoriteterne og flakkede om fra Stat til Stat. Aleksander vilde ikke mere have med hende at gøre, og hun endte sit Liv paa Krim 1824.

Jane Austen.

I vore Dage er der jo en Mængde kvindelige Forfattere, men før i Tiden var det anderledes. En Kvinde, der skrev Bøger, var lidt af et Fænomen. En af de kendteste Forfatterinder fra Slutningen af det 18de og Begyndelsen af det 19de Aarhundrede var Englænderinden Jane Austen, hvis Bøger, særlig hendes Hovedværk »Pride and Prejudice«, endnu baade læses og beundres. Hun var i øvrigt paa et vist Tidspunkt af sit Liv lige ved at opgive al litterær Virksomhed, da hun ikke kunde finde nogen Forlægger. Hendes ovenfor nævnte, og siden saa berømte Værk, var saaledes blevet indsendt, men var kommet tilbage igen den følgende Dag med en kort Bemærkning om, at det ikke kunde anvendes. Og det fremgik tydeligt af Forlæggerens Brev, at han end ikke havde læst Værket. Siden genoptog hun dog sit Arbejde, og efterhaanden fandt hun ogsaa en Forlægger. I sin Levetid vandt hun dog kun liden Paaskønnelse og naaede kun at faa smaa Honorarer for sine Værker, som Eftertiden til Gengæld satte saa meget mere Pris paa.

Jane Austen.

Ansigt til Ansigt med Elendighed og Forbrydelse. Mange advarede Elisabeth Fry mod at vove sig ind blandt Fangerne, og Fængselets Inspektør erklærede, at den Gang gik han aldrig uden Livsfare. Men den heltemodige Kvinde blev fast ved sit Forsæt.

Elisabeth Fry.

»Fængslernes Engel« kaldtes hun, og hun bar sit Navn med Rette. Hun opgav et bekvemt Liv i Velvære og Rigdom for at ofre sig for dem, der havde det allerelendigst, — for Fangerne i Londons frygtelige Fængsler. Hun vovede sig frygtløs midt ind iblandt dem, skønt Fængselets Inspektør advarede hende og sagde, at den Gang gik han aldrig uden Livsfare. Hun talte til dem og arbejdede for dem, skaffede en Mængde Forbedringer gennemført, stiftede en Skole for Børn af Fanger, besøgte Skibene, der skulde føre de dømte til Fangekolonien i Australien og færdedes her roligt mellem Mennesker, som Kaptajn og Matroser helst gik langt uden om. Hun udrettede et mægtigt og haardt tiltrængt Arbejde, for baade i England og andre Lande var Fængselsforholdene rædselsfulde. Hun lærte sin Samtid, at en Fange ogsaa var et Menneske med en Sjæl og ikke en Skabning, man kunde behandle, som man ikke vilde have behandlet et Dyr. Hun foretog ogsaa Rejser rundt om i Verden for at agitere for sine Ideer og har blandt andet været i Danmark, hvor Oprettelsen af »Københavns Fængselsselskab« (1843) til Dels skyldes hende.

Elisabeth Fry.

Theresa von Brunswick.

Som lille Pige blev Theresa von Brunswick Beethovens Elev, og allerede da fattede hun en dyb

Kærlighed til den sære Mester. Siden, da hun var bleven voksen, mødtes de atter, og Beethoven erklærede hende nu sin Kærlighed paa den Maade, at han spillede Melodien til en Kærlighedssang for hende, efter at han længe havde siddet tavs ved Klaveret. De blev virkelig ogsaa forlovede, men Ægteskabet kom aldrig i Stand; de gled efterhaanden, uden at man ret ved hvorfor, fra hinanden, og Beethoven giftede sig aldrig; men han glemte ikke Theresa, som var hans dybeste Kærlighed, og ti Aar efter udtalte han engang: »Naar jeg tænker paa hende, banker mit Hjerte lige saa heftigt, som da jeg saa hende første Gang.«

Theresa von Brunswick, Beethovens elskede.

Fanny Hensel.

Hun var den berømte Komponist Felix Mendelssohn-Bartholdys Søster, og skønt hun var flere Aar ældre end han, var der et saa inderligt Fortrolighedsforhold mellem dem som mellem to Tvillinger. Begge havde de overraskende Evner, særlig i musikalsk Retning, og Fanny blev Broderen en ypperlig Hjælp og Støtte i hans Arbejde. Hun blev gift med Maleren Wilhelm Hensel, med hvem hun levede i et lykkeligt Samliv. Hun vedblev at spille og komponere, idet hun dog samtidig var Sjælen i Hjemmet, baade som Hustru og Moder. En Dag i Aaret 1847, da hun sad ved sit kære Instrument, sank hun sammen, ramt af et Slagtilfælde. Hendes Død gjorde det dybeste Indtryk paa Broderen. Da han fik Efterretningen, ramtes ogsaa han af et Slagtilfælde, omend i lettere Grad. Men han var fra nu af en dødsmærket Mand, selv om hans Død først indtraf et halvt Aar senere.

Fanny Hensel.

Clara Schumann.

Clara Wieck var allerede som Barn en fremragende Kunstnerbegavelse, og hendes Fader, der var en ypperlig Musiklærer, ansaa hende med Rette for sin bedste Elev. Som ung Student kom den siden saa berømte Komponist Robert Schumann i hendes Hjem i Leipzig, idet han tog Klaverundervisning hos hendes Fader, og han og Clara blev som Broder og Søster. Med Aarene forvandledes imidlertid hans broderlige Følelser for hende til dyb, ægte Kærlighed, men da han bad sin Lærer og Ven om Datterens Haand, fik han et afgjort Nej. Clara havde nemlig i Mellemtiden udviklet sig til en af Europas betydeligste Pianister, og den gamle Wieck vilde ikke for nogen Pris miste »sin Skat«. Schumann gentog sin Bejlen endnu to Gange, og Wieck blev stadig mere og mere rasende, saa han endogsaa udgav et Smædeskrift mod Schumann. Til sidst forlod Clara sin Fader, og det

Clara Schumann.

unge Par kunde nu holde Bryllup. Deres Ægteskab blev præget af den dybeste Harmoni og Lykke. Clara opgav uden Klage sin egen Virksomhed som Komponist for at kunne fremføre sin Mands Værker. Men efter en halv Snes Aars Lykke brød Sorgen ind over hendes Liv, idet en snigende Sindssygdom mere og mere fik Magt over Schumann, saa han til sidst maatte indlægges paa et Sygehus, og her døde han to Aar efter. Clara overlevede ham i mange Aar og døde først 1896.

George Sand.

Egentlig hed hun Aurore Dupin og blev i en ung Alder gift med en Løjtnant Dudevant, der dog var en meget ordinær Mand, som hun ikke i Længden kunde finde sig i. De blev da enige om at drage hver til sit, selv om den formelle Skilsmisse imellem dem først kom i Stand mange Aar efter. Hun vilde nu søge at tjene sit Brød ved litterært Arbejde, og det lykkedes hende ogsaa efterhaanden at gøre Forfatternavnet »George Sand«, under hvilket hun skrev, berømt og omstridt. Navnet »Sand« dannede hun ved at tage første Stavelse af sin Ven Sandeaus Navn. Hun gik i sine Bøger særlig løs paa det konventionelle Ægteskab, hvad der selvfølgelig skabte hende mange Fjender. Hun kom i Berøring med de fleste af Samtidens Berømtheder, og hun vakte overalt Opsigt ved sin ejendommelige og lidenskabelige Personlighed. Hun har skrevet en overordentlig lang Række Bøger, hvoraf flere er sande Perler i den franske Litteratur.

George Sand.

Charlotte Brontë.

I et skummelt Værelse i Manchester sad en syg Mand i sin Stol; ved det runde Bord sad en ung Dame og skrev og skrev. Af og til rejste hun sig for at række den syge, hvad han havde Brug for, men saa ofte hendes Sygeplejergerning tillod det, skrev hun ivrigt videre. Den unge Dame var Charlotte Brontë, og Manden var hendes Fader, den gamle Præst, som havde gennemgaaet en Operation og som hun plejede. Charlotte havde forsøgt sig som Forfatterinde; hun havde skrevet en Novelle, men hun havde faaet den tilbage fra Forlaget, dog med et venligt Brev, hvori det tilraadedes hende at skrive en udførligere Novelle. Det var det, hun nu var i Færd med, og dette Arbejde, som udførtes i det triste Sygeværelse, skulde gøre hende til en af Englands berømteste Kvinder. Det var nemlig Romanen »Jane Eyre«, som straks blev antaget og ved sin Fremkomst gjorde umaadelig Lykke. Charlotte Brontë var med et Slag blevet berømt, men hun skulde ikke faa Lov til at nyde sin Berømmelse i noget langt Liv. Hun skrev endnu et Par Bøger, men døde allerede faa Aar efter. Da havde hun allerede sikret sig

Charlotte Brontë.

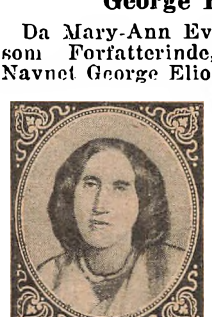

Hvor Berømmelsen skabtes. Charlotte Brontë skrev sin berømte Roman „Jane Eyre" i et Sygeværelse, hvor hun plejede sin Fader.

et smukt Navn i den engelske Litteratur, og hendes Romaner blev oversat paa adskillige Sprog.

George Eliot.

Da Mary-Ann Evans debuterede som Forfatterinde, valgte hun Navnet George Eliot som sit Pseudonym. Hun siger selv, at hun skrev under et paataget Navn, fordi man ved et saadant sikrer sig alle Behageligheder og undgaar Ubehageligheder ved Berømmelse. Allerede da hendes første Bog var udkommet, forstod dog Charles Dickens — der i øvrigt roste den meget —, at Forfatteren maatte være en Kvinde. Det var i 1854, og Bogen var »Scenes of clerical life«. Derefter kom »Adam Bede«, som gjorde uhyre Lykke, og nu fulgte en lang Række Romaner, der udmærker sig ved fin Karakteristik og en sund Livsanskuelse. Ogsaa historiske Romaner har hun skrevet, og hun anses med Rette for en af Englands største Romanforfattere i nyere Tid. I 1878 giftede hun sig med en Købmand Crosz, men døde snart efter.

George Eliot.

Harriet Beecher—Stowe.

Harriet Beecher hørte til en Familie, hvis Medlemmer næsten alle udmærkede sig som Forfattere eller Videnskabsmænd.

I Aaret 1836 blev hun gift med Professor Stowe, og Ægteparret boede i Cincinnati til 1850. I denne Tid indledede hun sin litterære Virksomhed; men først i 1851 be-

Grace Darlings Heltedaad. Sammen med sin Fader reddede hun trods den forrygende Storm de overlevende fra det strandede Skib „Forfarshire".

gyndte hun paa den Bog, som skulde skaffe hende Verdensberømmelsen, idet hun i et Tidsskrift offentliggjorde en Fortælling, der hed »Onkel Toms Død«. Hele Amerika var den Gang lidenskabeligt optaget af Spørgsmaalet om Negerslaveriet, og denne Fortælling vakte derfor den største Opsigt. Den gjorde saa megen Lykke, at Forfatterinden besluttede at udvide den til en hel Bog. Det varede omtrent et Aar, før den blev helt færdig og udkom under Titelen »Onkel Toms Hytte«. Det er overflødigt at gaa nærmere ind paa denne berømte Bogs Indhold, der er kendt af alle. Den opnaaede i kort Tid en enestaaende Succes, blev oversat til saa godt som alle Sprog, dramatiseret, udgivet i alle Slags Udstyr og alle Slags Bearbejdelser. Den hører til Verdens berømteste Bøger, og den har udrettet et stort Stykke Arbejde til Gunst for Negrenes Sag. Da Forfatterinden kort efter sammen med sin Mand foretog en Tur til Europa, blev hun alle Vegne modtaget med den største Begejstring. Skønt hun siden udgav endnu mange Bøger, naaede hun ingen Sinde en lignende Succes som med »Onkel Tom«.

Harriet Beecher-Stowe.

Grace Darling.

Under en frygtelig Storm strandede i September Maaned 1838 et lille Passagerskib »Forfarshire« i Nærheden af Longstone Fyr ved den engelske Kyst. De fleste af de ombordværende blev skyllet over Bord og druknede i Nattens Løb, men ved Solopgang var der dog endnu nogle ulykkelige tilbage paa

Vraget. Fyrpasseren, William Darling, havde jo nok en lille Baad, men han ansaa det for en haabløs Gerning at forsøge at bringe de skibbrudne Hjælp, da Søen endnu var i det frygteligste Oprør. Men hans Datter Grace bad og bønfaldt ham om dog at gøre Forsøget og tilbød at gaa med i Baaden og tage den ene Aare. Til sidst gav Faderen efter, og det lykkedes virkelig de to efter uhørte Anstrengelser at naa ud til Vraget og frelse de ombordværende. Daaden vakte almindelig Beundring, og den tapre Grace Darlings Navn naaede en velfortjent Berømmelse. Selv blev hun, trods al den Hæder og Ære, som blev hende til Del, ved med at være den samme jævne og arbejdsomme Pige som hidtil. Hun døde, da hun var 27 Aar gammel.

Maria Taglioni.

Familien Taglionis Navn hører til de berømteste i Dansekunstens Historie. Filippo Taglioni, af Fødsel Italiener, var baade Danser og Balletkomponist og virkede forskellige Steder som Balletmester, bl. a. i Stockholm, hvor den berømteste af hans Børn, Datteren Maria, blev født 1804. Hun kom til at høre til Ballettens store Stjerner. 1822 debuterede hun i Wien i en lille Ballet, som hendes Fader havde komponeret for hende. Derefter gik »Sylfiden«, som man kaldte hende, fra Triumf til Triumf, afholdt og agtet af alle for sin Beskedenhed og Godhed. Sine største Honorarer opnaaede hun i England, hvor hun fik 70,000 Franks for 3 Maaneders Gæstespil, men i øvrigt ikke helt gjorde den samme Lykke som sædvanlig. Dertil bemærkede ganske vist Heine, at det netop var hendes største Triumf, at hun ikke havde gjort Lykke blandt »de skrækkeligste af alle Dansere« — altsaa Englænderne. Hun blev meget gammel, og da hun døde i 1884, var hun for længst glemt.

Fanny Elszler.

Fanny Elszlers Fader var den store Komponist Josef Haydns Nodeskriver og Faktotum; som lille Pige kom hun til Balletten og vakte allerede som 7-aarig Opmærksomhed ved sin brillante Dans. Efterhaanden som hun voksede til, steg hendes Berømmelse, indtil hun omsider stod som en af Verdens berømteste Danserinder, tiljublet overalt og hyldet i de mest blomstrende Vendinger af Digterne, der næsten ikke kunde finde Ord stærke nok til at skildre hendes Gratie og Ynde. Fra Triumf til Triumf gik hun; i Amerika blev hun ikke alene hyldet med en Regn af Blomster, men Tilskuerne tilkastede hende endogsaa i deres Begejstring Juveler og Guldstykker. Særlig Lykke gjorde hun med den spanske Dans »Cachucha«, der næsten henrykkede Tilskuerne til Vanvid. Trods al den Ros og Hyldest, der blev hende til Del, bevarede den »guddommelige Fanny« hele sit Liv sin elskværdige Beskedenhed. Hun var et ualmindelig tiltalende Menneske, der var agtet og æret af alle.

Fanny Elszler danser „Cachucha".

Fanni Cerrito.

Hun var Taglionis og Fanny Elzlers yngre Rivalinde, og adskillige gav hende Fortrinnet selv for disse berømte Stjerner. »Fanny Elzler danser antikke Statuer,

men den guddommelige Cerrito danser levende Mennesker«, skriver en samtidig Kritiker. Hun debuterede allerede som 13-aarig paa San Carlo-Teateret i Neapel og begyndte derpaa den store Danserindes Sejrsgang gennem Europa. Hun forlod dog tidligt Scenen, tvunget dertil af en Hjertelidelse, som hun havde paadraget sig som Følge af den Sindsbevægelse, hun engang havde været udsat for under en Teaterbrand.

Fanni Cerrito danser Skyggedansen i Balletten „Undine".

Carlotta Grisi.

Hun var Kusine til Giulia og Giuditta Grisi, men mere alsidig begavet end nogen af dem, idet hun baade var Danserinde og Sangerinde. Hun gjorde overordentlig Lykke i begge Egenskaber, og man kaldte hende »den fjerde Gratie«. »Hvad kan der vel komme efter Taglioni og Elzler?« spurgte en fransk Forfatter, og han besvarede selv Spørgsmaalet saaledes: »Grisi er kommen, sart og fin som den første, munter og sikker som den anden«. Efter store Triumfer trak hun sig tilbage fra Scenen 1849, men døde først 1899.

„Gudindernes Pas de quatre". Fra venstre til højre: Cerrito, Taglioni, Grisi og Grahn.

Lucile Grahn.

Hun var født i København, og den store Bournonville var den, der opdagede hendes Evner som Danserinde og uddannede dem. Desværre kom hun siden hen i Modsætningsforhold til ham og forlod Teateret og Danmark, men blot for at fejre saa meget større Triumfer i Udlandet. Et Højdepunkt betegnede Aaret 1845 for hende, da hun opholdt sig i London og optraadte sammen med de berømte Stjerner Taglioni, Grisi og Cerrito i »Gudindernes Pas de quatre« og afgjort bar Sejren hjem over sine Rivalinder. Efter at hun havde trukket sig tilbage fra Scenen, ægtede hun i 1856 Tenoristen Young. Hun blev meget gammel, idet hun var født 1821 og først døde 1907.

Lucile Grahn i Balletten „Eoline eller Dryaden".

Giulia Grisi.

Søstrene Giuditta og Giulia Grisi hører begge til de berømteste italienske Operasangerinder, men Giuditta forlod ret tidligt Scenen,

idet hun indgik Ægteskab med Grev Barni. Derimod forblev Giulia, der ogsaa var den betydelig-

Giuditta og Giulia Grisi.

ste af dem, Scenen tro, og ved sin Skønhed, sit dramatiske Talent og sin glimrende Mezzosopran fejrede hun overalt paa Europas og Amerikas Scener de største Triumfer, som gav hende Rang mellem de store Verdensstjerner.

Jenny Lind.

»Det kan ikke nytte, De tager Undervisning hos mig; De har jo ikke Spor af Stemme tilbage!« Det var den berømte Sanglærer Manuel Garcia, der talte, og den unge Dame, han talte til, var Jenny Lind. I Maaneder havde hun nu overanstrengt sin Stemme for at synge saa mange Penge sammen, at hun kunde rejse til Paris for at tage Undervisning hos Garcia, og saa fik hun dette frygtelige Svar. Det var maaske det sværeste Øjeblik i hendes Liv. Men hun tabte ikke Modet alligevel. Hun bad blot Garcia om igen at høre paa hende, naar hun havde faaet nogen Tids Hvile, og hun lovede ikke at synge en Tone i 6 Uger. Det var næsten ikke til at holde ud, for Sangen var Livet selv for hende, hun havde gennem hele sin Barndom sunget næsten til hvert Skridt, hun tog. Men hun holdt sit Løfte, og da hun atter fremstillede sig for Garcia og sang for ham, blev Udfaldet et helt andet. Nu vilde han med Glæde paatage sig at undervise hende.

»Den svenske Nattergal«, som Jenny Lind kaldtes, var af fattig Familie, men allerede, da hun søgte Garcia, havde hun naaet et stort Ry som Sangerinde, og dette befæstedes yderligere i de følgende Aar, da hun drog rundt i Verden til en Række Triumfer, hvis Mage næppe har været kendt i Kunstens Rige. Særlig bekendt og omtalt er den Episode i hendes Liv, hvor den store Reklamemager Barnum engagerede hende til en Amerikatuné, som han satte op med megen Brask og Bram. Jenny Lind fik kolossale Honorarer, men Barnum tjente endnu langt større Summer. Der har været Sangerinder med langt større Stemme end Jenny Lind, men ingen har overgaaet hende i Sjælfuldhed, Udtryk og Sangteknik. Tillige var hun en sjælden ædel Kvinde, fri for Hovmod og Misundelse, og hun glemte aldrig, at hun selv havde været et fattigt Barn; overalt gav hun Koncerter til Fordel for de fattige og velgørende Stiftelser.

Jenny Lind, »den svenske Nattergal«.

Det tungeste Øjeblik i Jenny Linds Liv, da den berømte Sanglærer Garcia erklærede, at hun ikke havde Spor af Stemme tilbage

og hun har i Aarenes Løb sunget uhyre Summer ind til velgørende Formaal.

Pauline Lucca.

Født i Wien 1841 tilbragte Pauline Lucca sin Barndom og første Ungdom under smaa Kaar. Men efterhaanden vandt hun et Ry som Sangerinde, der befæstedes Aar efter Aar, til hun til sidst stod som en af de største Stjerner paa sit Omraade. Hun drog som de fleste andre Sangerinder paa Turné rundt om i Verden og vakte alle Vegne det største Bifald. Personlig var hun overmaade vindende og yndefuld, og dette bidrog i næsten lige saa høj Grad som hendes Sang til at skabe hendes Triumfer.

Pauline Lucca.

Adelina Patti.

Adelina Patti regnedes i lange Tider for den mest fremragende Operasangerinde i Verden. Hun var af italiensk Slægt, men født i Madrid og kom med sin Familie til Amerika, hvor hun i 1859 begyndte den straalende Løbebane, der paa de store Sangerinders sædvanlige Vis skulde føre hende rundt om til Verdens forskellige Storbyer, hvor hun alle Vegne fejrede store

Adelina Patti.

Triumfer. Hendes Glanstid varede usædvanlig længe, idet hun først i 1906 gav sin Afskedskoncert i Albert Hall i London.

Kristina Nilsson.

Hun var Datter af en fattig Husmand i Smaaland, og allerede som Barn viste hun et usædvanligt musikalsk Talent, ja, hun lærte endogsaa sig selv at spille Violin og synge til. Hun drog nu rundt paa Markederne og sang og spillede, og da hun var 14 Aar gammel, indtraf der et lykkeligt Tilfælde af den Art, som saa mange store Kunstnere kan tale med om: hun blev »opdaget« af Landshøvding Tornérhjem, der tog sig af hendes Uddannelse. Og hermed begynder Eventyret, der skulde gøre hende, der begyndte som en lille, barbenet Bondepige, til en af Verdens berømteste Sangerinder, som fejrede de største Triumfer rundt om i Verden. Ligesom sin berømte Landsmandinde Jenny Lind var ogsaa Kristina Nilsson — eller Grevinde Casa Miranda, som hun hed efter sit andet Ægteskab 1887 — en saare ædel og tiltalende Personlighed.

Kristina Nilsson.

Rachel Felix.

Hun var et mærkeligt Menneske og hun fik en mærkelig Skæbne. Som Datter af en fattig, omvandrende Bissekræmmer tilbragte hun en kummerlig Barndom, og tidligt maatte hun tillige med sin ældste Søster forsøge paa at tjene Brødet selv. Det skete derved, at Søstrene gik rundt i Gaardene og paa Kaféerne i Paris og sang og deklamerede. Og nu vilde Rachels gode Lykke, at hun en Aften paa en lille Café vakte en af Kafégæsternes Interesse og Deltagelse. Han sendte hende op til en Ven, der blev meget begejstret for Rachels Talent, og som skaffede Penge til hendes Undervisning. Og nu udfoldede hendes Talent sig paa den mest straalende Maade. Da hun 1838 debuterede paa Théâtre français, blev det en Begivenhed i Teaterhistorien, og snart hyldedes hun fra alle Sider som Frankrigs største Skuespillerinde, som det straalende Geni, der kunde bære de store Tragedier frem paa den franske Skueplads. Hun var, som før bemærket, en besynderlig Karakter, ikke sympatetisk, lunefuld hensynsløs, falsk og næsten altid utaknemmelig. Skønt hun overvældedes med Gaver af alle Arter, vilde hun bestandig have mere, hun var utrolig begærlig. Til Gengæld vilde hun gerne give Foræringer, men hun fortrød det altid straks efter og helmede ikke, før hun fik sin Gave tilbage. Engang forærede hun Alexandre Dumas en Ring. Han takkede og beholdt den nogle Øjeblikke, men satte den saa tilbage paa hendes Finger og sagde: »Nu har vi begge givet hinanden Gaver, og det er de smaa Gaver, der vedligeholder Venskabet!« Rachel havde straks fortrudt sin Gave og var henrykt for hans Optræden. Hun døde, da hun kun var 37 Aar gammel.

Rachel Felix.

Adelaide Ristori.

Allerede som ganske ung kom Adelaide Ristori til Teateret, og hun viste snart et enestaaende Talent, ganske specielt i tragiske Roller. Hun var født i Cividale i Friaul 1822, og i 1847 indgik hun under romantiske Omstændigheder Ægteskab med en Søn af Marchese del Campranica. Den fornemme Adelsmand var i høj Grad imod, at Sønnen ægtede en Skuespillerinde, saa de elskende maatte ligefrem flygte og gifte sig uden hans Samtykke. I et Par Aar optraadte hun ikke, men da hun saa igen viste sig paa Scenen, naaede hun en saa enestaaende Sukces, at selv Svigerfaderen herefter ikke kunde have noget imod, at hun optraadte under sit Familienavn. Hun blev efterhaanden en af Verdens største Skuespillerinder, der høstede begejstret Bifald rundt om paa Europas Scener.

Adelaide Ristori.

Sarah Bernhardt.

Man kan ikke paastaa, at den store Sarah Bernhardts Debut var synderlig vellykket. Den foregik, mens hun som Barn opholdt sig paa en Skole, og hun skulde i den lille Komedie, som Eleverne opførte, spille Fedronningen; hun var blevet herligt udstyret med Vinger paa Ryggen. Lige før hun skulde ind, fik hun at vide, at hendes Moder vilde komme til Stede og desuden en Række Hoffolk, hvoriblandt selveste Hertugen af Morny, Napoleon III.s Halvbroder. Hun var frygtelig spændt og nervøs, og da hun traadte ind paa Scenen, kunde hun til en Begyndelse ikke sige et Ord, men da hun opdagede, at hverken Moderen eller de fornemme Gæster var komne endnu, fik hun dog Mod til at begynde Fremsigelsen af sin Rolle. Men da saa Gæsterne kom, og hun fik Øje paa sin Moder, brast hun i Graad og løb ud af Scenen, saa Tæppet maatte gaa ned. Det var jo en slem Skandale, og Sarah blev sendt til Sengs i dybeste Unaade. Men Hertugen kom i egen Person op for at hilse paa hende, og han trøstede hende med, at hun nok skulde blive til noget en Gang alligevel.

Det gik paa den meststraalende Maade i Opfyldelse; hun blev ikke alene en af Frankrigs, men ogsaa en af Verdens største Skuespillerinder. Hun vakte efterhaanden Opmærksomhed ved sin herlige Stemme, »Guldstemmen«, som den kaldtes i Paris, men hverken hendes Spil eller hendes Ydre behagede i Begyndelsen Kritik og Publikum. Selv hendes Direktør, der dog beundrede hendes Stemme højt, sagde engang: »Ja, kunde De endda blot spille Komedie.« Men Sarah var ukuelig energisk, og efterhaanden lykkedes det hende at vinde Publikum. Let at omgaas var hun imidlertid ikke, hun var heftig, lunefuld og ekscentrisk. Gang paa Gang havde hun Strid med sine Direktører. Til sidst brød hun sin Kontrakt med Théâtre francais og blev derfor dømt til en Bøde paa 100,000 Franks. Hun startede da sin første Tourné, paa

Sarah Bernhardt som „Ørneungen" en af hendes berømteste Roller.

hvilken hun blandt andet kom til Københavu. Hun vakte overalt den største Beundring og tjente store Summer ind. Siden startede hun sit eget Teater i Paris, hvor Publikum en Tid havde været opbragt paa hende, men dog atter havde maattet bøje sig for hendes Geni. Hun fejrede i Aarenes Løb Triumf paa Triumf, og selv efter at hun i 1914 havde maattet lade sit højre Ben sætte af, vilde hun ikke opgive Scenen. Hun vedblev at spille, og fordrede Rollen, at hun skulde bevæge sig rundt paa Scenen, saa støttede hun sig til en af de medspillende. Og den skønne Stemme ejede endnu sin gamle Kraft.

Den »guddommelige« Sarah døde 26. Marts 1923.

Madame Réjane.

Om Madame Réjane, den store franske Skuespillerinde, har Forfatteren Victorien Sardou engang skrevet, at ingen anden Skuespillerinde som hun har formaaet at gengive Pariserindens gaadefulde, modsætningsfyldte Karakter, der er saa egenartet baade i sine Fortrin og sine Fejl. Hendes fulde Navn var Gabrielle Charlotte Réjane (egl. Réju). Hun var født 1857 og gjorde allerede i Slutningen af Halvfjerdserne megen Lykke i Paris. Senere kom hun paa Turneer vidt omkring i Verden, bl. a. ogsaa til København. I 1906 aabnede hun sit eget Teater. Hun døde 1920.

Madame Réjane.

Eleonora Duse.

Hun regnedes for en af Verdens største Skuespillerinder og udmærkede sig særlig ved sin Gengivelse af de stærke Følelser i alvorlige og tragiske Roller. Men hendes Omraade indskrænkedes ikke til Tragedien; i Kraft af sit livlige og bevægelige Temparament har hun ogsaa præsteret noget fremragende i Lystspil, ja, i komiske Roller. Hun var født 1859 og begyndte sin Virksomhed i sit Hjemland Italien, hvor hun debuterede 1881 og særlig spillede de kvindelige Hovedfigurer i Sardous og Dumas's Dramaer. Gabriele d'Annunzio har som bekendt skrevet flere af sine Dramaer specielt for hende. Men i øvrigt tilhører hun ikke udelukkende Italien. Paa de store Verdensstjerners sædvanlige Vis er hun draget ud paa store Kunstrejser, der har bragt hende videnom (bl. a. til København) og alle Vegne forskaffet hende glimrende Triumfer. Hun døde paa en Turné i Amerika 1924.

Eleonora Duse.

Kejserinde Eugénie.

Da Eugenie de Montijo var Barn, blev det spaaet hende, at hun skulde blive Herskerinde over et stort Rige, og at hun skulde blive ældgammel, men Fred skulde hun først finde, naar hun havde mistet alt, hvad hun havde vundet.

Spaadommen gik i Opfyldelse. Eugénie de Montijo voksede op til at blive »den skønneste Kvinde i Verden«. Havde hun været mindre smuk, er det tvivlsomt, om den nybagte Kejser Napoleon III. med saa megen Sindsro havde fundet sig i de Kurve, han fik fra adskillige Prinsesser af de gamle Fyrsteslægter. I hvert Fald erklærede han pludselig, at han havde valgt den unge spanske Adelsdame til

„Bonaparterne modtoger deres Krone af Folket" — ved sin Behændighed og Aandsnærværelse reddede Eugénie den pinlige Situation, som opstod, da hun sammen med Napoleon III kørte til Kroningen, og den Guldkrone, som var anbragt oven over Pragtkareten, faldt til Jorden.

sin fremtidige Hustru, og i Januar 1853 blev hun Frankrigs Kejinde. Hendes Stilling var ingenlunde let, men hun viste lige fra Begyndelsen det største Mod og den mest udprægede Koldblodighed. Da hun ved Kejserens Side kørte til Kroningen, hændte det, at den Guldkrone, som var anbragt oven paa deres Pragtkaret, gik løs og faldt paa Jorden. Der opstod en uheldsvarslende Mumlen blandt Tilskuerne, og Napoleon selv blev bleg, for dette var jo et saare slet Varsel. Men Eugénie bevarede sin Koldblodighed, hun kaldte paa en fattig Dreng, der stod blandt Tilskuerne og bad ham række hende Kronen, idet hun udbrød: »Bonaparterne modtager deres Krone af Folket«. Disse behændige Ord vendte øjeblikkelig Stemningen, og hele Folkeskaren brød ud i jublende Bifaldsraab. Men det uheldige Varsel kom jo alligevel til at slaa til. Efter mange Triumfer, efter 17 Aars straalende Hofliv i Tuilerierne kom det store Sammenbrud i 1870, da Kejseren blev fanget ved Sedan, og Eugénie maatte flygte til England. Saa fulgte Napoleons Død 1873, og i 1879 den store Sorg, at hendes eneste Barn, Kejserprinsen, som hun havde haabet engang at se paa Frankrigs Trone, faldt som engelsk Officer mod Zuluerne. Det var i Sandhed gaaet, som det var blevet spaaet hende, at hun havde mistet alt, hvad hun

Kejserinde Eugénie, kaldet „den skønneste Kvinde i Verden".

havde vundet. Men Fred fandt hun dog endnu ikke. Ogsaa den anden Del af Spaadommen skulde gaa i Opfyldelse, hun skulde blive ældgammel. Først efter Aaringers Omflakken fra Land til Land, — det var, som kunde hun ikke finde Fred nogetsteds, — døde hun omsider i Spanien 1920, 94 Aar gammel.

Dronning Victoria.

Om Morgenen den 21. Juni 1837 kom to af Englands Ministre hastigt kørende til Sandringham Slot og bød Tjenerskabet melde dem hos »Hendes Majestæt Dronning Victoria«. Den foregaaende Dag havde der ikke været nogen Dronning Victoria, men blot en Prinsesse af Kent, men de to Ministre bragte Bud om, at hendes Onkel, Kong Vilhelm IV., var død, og at den 18-aarige Prinsesse nu var Englands Dronning. Hun kom ud i Morgendragt, og de faldt paa Knæ og kyssede hendes Haand. »Jeg vil blive England en god Dronning,« lovede hun, dybt bevæget, og hun holdt det. I de 64 Aar, hun beklædte Tronen, vandt hun alles Agtelse, og England gennemgik i »Victoriatiden« en uhyre og lykkelig Udvikling.

Dronning Victoria.

Mary Baker Eddy.

Mary Baker var født i New Hampshire i U. S. A. 1821 og blev som ganske ung gift med George W. Glover, men han døde efter et Aars Ægteskab. I de følgende Aar gennemgik hun nu stærke legemlige og aandelige Lidelser, og dybt religiøs, som hun var, søgte hun sin Trøst i Bibelen. Efterhaanden kom hun til den Overbevisning, at Gud er den ubegrænsede Aand, det guddommelige Princip for al virkelig Eksistens, og da han er uendelig god, findes der intet virkeligt ondt. Alt, hvad vi kalder Sygdom, Død og Synd, er blot Forvildelser af det menneskelige Sind, og naar disse Forvildelser tilintetgøres, bliver Sjæl og Legeme helbredet. Hun blev Stifteren af den ejendommelige religiøse Bevægelse, som kaldtes »Christian Science«. Hun giftede sig igen med en af sine Tilhængere, Asa Gilbert Eddy, men blev snart igen Enke. Hun døde 1910, næsten 90 Aar gammel.

Florence Nightingale.

»Krimkrigens Heltinde« er hun blevet kaldt og med Rette. Hun udførte ikke Krigsbedrifter, men det, som var større, hun øvede Barmhjertighed mod de stakkels syge og saarede, der led ubeskriveligt i de elendige Hospitalsbarakker, man den Gang havde. En Krigskorrespondent havde gribende skildret de skrækkelige Forhold paa Krim og kaldt paa de engelske Kvinder, her var en Sygeplejergerning for dem. Florence Nightingale, der allerede længe havde været fuldt optaget af forskellige filantropiske Formaal og havde ofret en stor Del af sin Formue paa dem, meldte sig straks. Og skønt hun maatte kæmpe med megen Fordom og Modstand, lykkedes det hende som Forstanderinde for Hospitalerne i Skutari og Balaklawa at bringe Orden i det rædselsfulde Kaos, som herskede der, og at virke til Velsignelse for Tusinder af stakkels saarede Men-

Florence Nightingale.

Florence Nightingale i Hospitalet i Skutari. Ved sin utrættelige Udholdenhed bragte hun Orden i de fortvivlede Forhold. Hun gjorde sig afholdt af de saarede og syge.

nesker. Hun var en paa en Gang stærk og blid Karakter, der ligefrem gjorde sig tilbedt af de saarede. Da Krigen var forbi, vilde man i England give hende en højtidelig Modtagelse, men hun afslog det. Kun tillod hun, at der indsamledes en Sum, som i hendes Navn kunde anvendes til Uddannelse af Sygeplejersker, og der kom ikke mindre end 900,000 Kr. ind. Da man engang diskuterede, til hvilken Sekt inden for den kristne Kirke Florence Nightingale egentlig hørte, ytrede en Præst træffende: »Hun hører til en Sekt, som desværre er alt for sjælden — den barmhjertige Samaritans Sekt.«

Helene Blavatsky.

Hun var Russerinde, og allerede i hendes Barndom fortalte Tjenestefolkene hende, at hun var i Stand til at føre Samkvem med Aanderne, fordi hun var et Søndagsbarn. Disse Barndomsindtryk bidrog i høj Grad til at danne hendes mærkelige Personlighed, som er blevet højst forskellig bedømt. Hun stiftede i 1875 »teosofisk Samfund«, som særlig skulde studere de gamle, asiatiske Religioner, og hun fremkom med fantastiske Beretninger om et Ophold i det mystiske og hemmelighedsfulde Tibet, hvor alle Haande religiøse Hemmeligheder skulde være blevet aabenbaret hende. Siden opholdt hun sig i Indien, og der gik her meget Ry af de Mirakler, hun skulde have udført, medens paa den anden Side andre bestemt hævdede, at det var de rene Taskenspillerkunster.

Lady Baker.

I 1860 ægtede den berømte Opdagelsesrejsende Samuel Baker Florence von Sass, og hun blev ham en trofast Ledsagerske paa hans farefulde Rejser til Afrikas

vilde Indre. Hun var en ualmindelig modig og energisk Kvinde, der var sin Mand til uvurderlig Støtte. Ved en Lejlighed reddede hun hans Liv. Hans indfødte Ledsagere havde gjort Mytteri, forledede dertil af Egnens Slavehandlere, og pludlig angrebe de Baker. Hans Liv vilde være fortabt, hvis ikke hans Hustru, skønt hun var syg af Feber, pludselig havde trængt sig gennem Hoben og stillet sig ved hans Side. Hendes pludselige Optræden imponerede de indfødte i den Grad, at de tøvede saa længe, at der blev Tid for de trofaste blandt Tjenerskabet til at komme til Hjælp, og Situationen var reddet.

Lady Baker, der var sin Mand en trofast og modig Ledsagerinde paa hans store Opdagelsesrejser.

Fyrstinde Wittgenstein.

Den store Komponist og Virtuos Franz Liszt var hele sit Liv en stor Beundrer af Kvinderne, og adskillige af dem har spillet en stor Rolle for ham. Blandt dem indtager Fyrstinde Caroline Wittgenstein en ganske særlig Plads. Det var i sine Weimar-Aar, at Liszt lærte at skatte og elske hende som en trofast og forstaaende Hjælperske. Hun var imidlertid gift, og hendes Mand, der var russisk Fyrste, vilde ikke samtykke i Skilsmisse. Det kostede lange Tiders Kampe, før Paven omsider gav sit Samtykke til hendes Skilsmisse og Ægteskab med Liszt. Fyrstinden var den Gang i Rom, og Liszt ilede derned. Men selve Aftenen før Brylluppet fik Paven Betænkeligheder og krævede nye Undersøgelser. Fyrstinden mente da, at det ikke var Guds Vilje, at dette Ægteskab skulde fuldbyrdes. Hun besluttede at ofre sig for religiøse Studier, og skønt Fyrsten døde et Par Aar efter, blev Ægteskabsplanen helt opgivet, og Liszt lod sig præstevie. Han vilde fra nu af være »religiøs og katolsk Komponist«.

Fyrstinde Caroline Wittgenstein.

Mathilde Wesendonck.

Da Wagner i sin Trængselstid opholdt sig som Flygtning i Svejts, aabnede den rige Handelsherre Wesendonck i Zürich sit herlige Hjem paa »den grønne Høj« for ham, ja, han skænkede ham endogsaa en lille Villa tæt ved Hovedbygningen, der blev kaldet »Asylet« og skulde være Wagners for Livstid. Men Idyllen blev snart brudt, idet Wagner blev lidenskabelig forelsket i sin Vens Hustru, den blide og indtagende Fru Mathilde. Skønt dette førte til, at deres Veje skiltes, og Wagner drog til Italien, har Mathilde Wesendonck dog betydet meget for Mesteren, og Wagners haabløse Kærlighed til hende har sat sig et Monument i det berømte Kærlighedsdrama »Tristan og Isolde«.

Mathilde Wesendonck.

Cosima Wagner.

Tre store Musikernavne skulde hun komme til at bære. Hun var

Datter af den berømte Franz Liszt og ægtede Komponisten og Dirigenten Hans von Bülow. Men saa

Cosima Liszt (til venstre) og hendes Søster som Smaapiger.

mødte hun Richard Wagner, og han blev hendes Livs Kærlighed. Den ridderlige Bülow gik ind paa Skilsmisse, og i 1870 ægtede hun Wagner. Hendes Betydning for ham var overordentlig. Han kalder hende selv »denne uhørt sælsomt begavede Kvinde«, og det er blevet sagt om hende, at hun »ledede Mesteren ud fra ‚Tristan's livsforsagende Land og ind i ‚Mestersangerne's unge Morgenrøde«. Efter Wagners Død førte hun for saa vidt hans Værk videre, som hun var den ledende Aand i det Wagnerske »Festspielhaus« i Bayreuth. Hun døde 1913.

Rosa Bonheur.

Faa eller ingen Kunstnere er vel »slaaet igennem« saa hurtigt og afgørende som den franske Malerinde Rosa Bonheur. Straks de første Billeder, hun sendte til Pariser-salonen, blev antagne og vakte Opmærksomhed, og hurtigt naaede hun frem til Ry og store Priser. Men let var hun alligevel ikke kommet til sin Sejr. Der var gaaet et overordentlig indtrængende og grundigt Studium og et energisk Arbejde forud for den, og denne Grundighed og Energi karakteriserede hende paa hele hendes Løbebane. Hun var saa lykkelig nogenlunde straks at komme ind paa sit rette Felt: Dyremaleriet, og hun har givet en Række aldeles fortrinlige, udpræget realistiske Dyrebilleder. Hun elskede Dyr, og da hun var bleven berømt og havde sit eget Slot, var dette og dets Omgivelser opfyldt af alle mulige Dyr, som baade var hendes Modeller og Venner. For friere at kunne gøre Studier »i Marken« havde hun engang anlagt Mandsdragt, og den behagede hende saadan, at hun siden blev ved at bære den, hvilket forøvrigt krævede en speciel Politititilladelse. Kejserinde Eugenie beundrede hende og ønskede, at hun skulde have Æreslegionen, men Kejseren var betænkelig, fordi ingen kvindelig Kunstner endnu havde faaet dette Ærestegn. Men engang Kejseren var paa Rejse, og Kejserinden derfor var Regent, benyttede hun sig af sin Magtfuldkommenhed og overrakte personlig Rosa Bonheur Æreslegionen.

Rosa Bonheur.

Bertha von Suttner.

Hun var født 1843 i Prag som Datter af Feltmarskalløjtnant Kinsky. 1876 giftede hun sig med Friherre von Suttner og begyndte snart efter at virke som Forfatterinde. Skønt hendes Romaner og Noveller fandt en stor Læsekreds, er det dog særlig ved en enkelt Bog, hun er blevet berømt — nemlig »Ned med Vaabnene«, som er udkommet i en Mængde Udgaver og Oversættelser. Hun arbejdede ivrigt for Fredssagen og besøgte de fleste

europæiske Lande for at virke for den. I 1905 fik hun Nobels Fredspræmie. Hun døde 1914.

Carmen Sylva.

Hun vilde være Lærerinde, men hun blev Dronning. Den unge Prinsesse Elisabeth af Wied viste allerede tidligt betydelig litterær Evne og en udpræget Kærlighed til Børn, og det var virkelig hendes Alvor, at hun vilde uddanne sig til Lærerinde. Imidlertid blev der arrangeret et »tilfældigt« Møde mellem hende og den unge Fyrste — siden Konge — Karl I. af Rumænien, og straks efter dette friede Fyrsten og fik hendes Ja. Hun glemte dog ikke i sit nye, romantiske Fædreland sit Kald som Digterinde, men udgav under Navnet Carmen Sylva en Del tiltalende Digte og romantiske Fortællinger. Hun døde i 1916.

Carmen Sylva.

Dronning Draga.

I Aaret 1900 ægtede Kong Aleksander I. af Serbien den betydelig ældre Hofdame Draga Mashin. Hun vakte ved sit intrigante Væsen og paa mangfoldige andre Maader stor Uvilje imod sig, og det blev rent galt, da man forstod, at hun stræbte efter at faa en af sine Brødre gjort til Tronfølger. Det hele endte da pludselig med en rystende Katastrofe, idet en Del Officerer en Juninat 1903 trængte ind i Slottet og myrdede baade Kongen og Dronningen.

Dronning Draga af Serbien.

Enkekejserinden af Kina.

Det gamle kinesiske Kejserhof i Pekings »forbudne Stad« var, saa længe det bestod, omgivet af en egen Mystik, og blandt alle dets Mysterier var vel Enkekejserinden eller, som hun kaldtes i de senere Aar, »den gamle Buddha«, det største. Egentlig hed hun Jehonala, og hun havde som ung Hofdame i den Grad fængslet Kejser Hsien-Feng ved sin skønne Sang, at han gjorde hende til sin Hustru. Da Hsien-Feng døde, tiltvang hun sig Regentskabet for sin umyndige Søn og antog nu Titelen Tzu-Hi (den moderlig lykkebringende). I Virkeligheden regerede hun derefter Hoffet og Kina i de følgende 50 Aar, og hun var ikke bange for noget Middel for at sætte sin Vilje igennem. At hendes Søn døde, gjorde ingen Forskel, hun vedblev at have Magten, og da den nye Kejser, Kuang-Hsy, viste Lyst til at reformere Kina, foretog hun et Statskup, der i Virkeligheden gjorde Kejseren til Fange for Resten af hans Levetid. Mærkeligt nok døde de begge med kun een Dags Mellemrum i Aaret 1908, hvad der næppe er noget tilfældigt Sammentræf.

Tzu-Hi. Enkekejserinde af Kina.

Carl Allers Etablissement, Valby, København.

